

Inhoudelijke subsidieverantwoording
Jaarverslag 2018
Wereldmuseum Rotterdam

Inleiding

Het jaar 2018 was het eerste volledige kalenderjaar van de verregaande samenwerking tussen het Wereldmuseum Rotterdam (WMR) en het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW, bestaande uit Museum Volkenkunde, het Tropenmuseum en het Afrika Museum). Het jaar stond in het teken van het verder bestendigen van een solide verband tussen de twee organisaties en het opbouwen van het Wereldmuseum. Hoewel NMVW en Wereldmuseum formeel juridisch twee zelfstandige entiteiten zijn, trekken zij in hun activiteiten gezamenlijk op en treden ze, met behoud van ieders eigenheid, samen naar buiten. Gebruikmakend van de kennis en ervaring van het NMVW werden belangrijke stappen gezet die nodig zijn om het Wereldmuseum weer een volwaardig museum te laten zijn. De organisatie kwam helemaal op sterkte en ontwikkelde zich inhoudelijk. De verbouwing en herinrichting van het museum gingen van start en verlopen voorspoedig. En in heel het jaar werd er op verschillende velden gezaaid om na de heropening in 2019 te kunnen oogsten. 2018 was hiermee in veel opzichten een productief jaar.

Toelichting op het prestatieraster en de kengetallen bezoek

Taken	Jaarverslag 2018		Jaarplan 2018	Jaarverslag 2017
<i>Presentaties (afrekenbaar)</i>				
Aantal wisselende tentoonstellingen	1		1	2
Aantal uren openstelling per week	42		42	42
<i>Kengetallen collectie (niet afrekenbaar)</i>		<i>Eigendom gemeente R'dam</i>		
Aantal objecten	74.720	73.470	76.000	71.715
- waarvan op zaal	30	30	1.800	1.882
Aantal verwervingen	60	26	3	26
Aantal afgestoten objecten	0		0	0
Registratiegraad	95%		95%	100%
Aantal restauraties	245	114	30	75
Aantal gekregen bruiklenen	163	n.v.t.	10	239
Aantal verleende bruiklenen	11	11	10	8

Toelichting prestaties

Wisselende tentoonstellingen

Powermask. The power of masks.

(1 september 2017 – 18 maart 2018)

Nog tot maart 2018 was de tentoonstelling *Powermask* te zien waarin de Antwerpse modeontwerper Walter Van Beirendonck de vrije hand werd gegeven om zijn eigenzinnige en meervoudige kijk op het fenomeen maskers te geven. Ook in januari en februari bleven er circa 4.000 bezoekers per maand komen voor *Powermask*.

Ons Verhaal

(2 maart 2018 – 6 januari 2019)

De collectie Rotterdam stond centraal in een kleine maar sterke presentatie: 30 topstukken die model staan voor de collectie Rotterdam schitterden in hun eigen vitrine. Middels een grootbeeld projectie werd de geschiedenis van het Wereldmuseum en de Rotterdamse verzamelaars in grote stappen verteld. Via een iPad konden bezoekers de objecten van alle kanten bekijken via een 3D scan. Daarnaast konden ze er verdiepende informatie vinden en hedendaagse verhalen van een aantal Rotterdammers beluisteren over voorwerpen waar zij 'iets mee hebben'.

Aantal bezoekers

In 2018 ontving het Wereldmuseum 30.628 bezoekers, in het jaar daarvoor waren dat er 47.664. De daling werd veroorzaakt door het feit dat in verband met de verbouwing de tentoonstellingszalen vanaf 3 april werden ontruimd en alleen de presentatie *Ons Verhaal* kon worden bezocht.

Betalende bezoekers

Van de 30.628 bezoekers waren er 9.127 personen betalend. In verband met het beperkte museale aanbod was de toegang tot het museum vanaf 3 april gratis en dit verklaart dit lage aantal.

Bezoeken in schoolverband

Vanwege de herinrichting van het museum vonden veel programma's (deels) plaats buiten de museummuren, bijvoorbeeld in de klas of op school, of in de buurt, zoals het programma *De wereld in Rotterdam* met een steptour rond het museum en een bezoek aan de tentoonstelling *Ons Verhaal*. Dankzij deze insteek overtroffen de onderwijsaantallen onze verwachting (2.500 leerlingen): we bereikten met ons educatieaanbod 6.265 mensen, waarvan 3.233 buiten de muren. Dat is een explosieve groei ten opzichte van de afgelopen vier jaar toen we de volgende educatiecijfers noteerden: 2.184 bezoekers in 2014, 1.347 bezoekers in 2015, 2.438 bezoekers in 2016 en 4.285 bezoekers in 2017.

Uren openstelling per week

Het museum was in 2018 geopend van dinsdag tot en met zondag van 10.00 tot 17.00 uur.

Aantal objecten op zaal

Omdat in het kader van de verbouwing met het vervangen van de raampartijen en de renovatie van de buitengevel begonnen werd, was de aanwezigheid van collectie in het gebouw niet meer verantwoord. Daarom werden de tentoonstellingszalen in het eerste kwartaal ontmanteld en uitgeruimd en de objecten in het depot ondergebracht.

Op de begane grond werd daarna de 100m² grote en 30 objecten bevattende presentatie *Ons Verhaal* geopend.

Aantal verwervingen

Wij hebben in 2018 geen objecten aangekocht, toch worden in het prestatie overzicht 60 verwervingen genoemd. Direct na het aangaan van de samenwerking is gestart met het inhalen van achterstanden op het gebied van collectieregistratie, standplaatsregistratie en barcodering. Voor dit specifieke project verleende OCW een projectsubsidie aan NMVW. De 60 als verwervingen genoemde objecten zijn objecten die zich als geruime tijd ongenummerd in het depot bevonden en nu zijn geïdentificeerd en opgenomen in de collectie.

Registratiegraad

Van de 74.720 objecten is 95% geregistreerd in het museumregistratiesysteem.

Aantal restauraties

Hier worden ieder jaar zowel de objectaantallen verantwoord die actieve restauratie ondergingen, alsook preventieve conservering en inspectie. In 2018 waren dit 245 restauraties. Dit betrof 114 objecten van de collectie Rotterdam, de overige waren langdurige bruiklenen die in verband met de ontruiming van de tentoonstellingszalen definitief retour gingen naar de bruikleengevers.

Aantal gekregen bruiklenen

Voor de wisseltentoonstelling *Powermask* verkregen wij 163 objecten in bruikleen. Deze waren onder meer afkomstig van het Nationaal Museum van Wereldculturen, Museum Boijmans van Beuningen, Groninger Museum, Museon, Glasmuseum, Musée Barbier-Mueller (Zwitserland), Boulogne Sur Mer (Frankrijk), Kassak Muzem (Hongarije), Musée du Masque-Bruxelles (België), Germanisches Nationalmuseum Nürnberg (Duitsland), Vancouver Art Gallery (Canada) en verder van veel particulieren uit Nederland, België, Frankrijk, Engeland, Zwitserland, IJsland, Verenigde Staten en Japan.

Aantal verleende bruiklenen

In 2018 verstrekten wij 11 bruiklenen (81 voorwerpen). Nationale bruiklenen gingen naar Gemeentemuseum Den Haag, Museum Boijmans van Beuningen, Museum Catharijneconvent, Museum Volkenkunde, Afrika Museum, Stichting Producties De Nieuwe Kerk en Hermitage en het Tropenmuseum. Internationale bruiklenen gingen naar Malay Heritage Centre, Museum aan de Stroom en het Deutsches Hygiene-museum.

Toelichting op de jaarrekening

Financieel

De jaarrekening 2018 toont een negatief resultaat van € 53.000,- terwijl nihil was begroot.

Dit aanzienlijke verschil kwam als volgt tot stand: de € 354.000,- hogere baten dan begroot wogen niet op tegen € 134.000,- hogere lasten dan begroot en een verslechtering van het resultaat van Wereldbusiness BV (de bij het museum horende Event & Meeting organisatie) met € 273.000,- ten opzichte van de begroting.

De toename van de baten is met name te wijten aan de volgende posten:

- € 243.000,- deel van de samenwerkingsbijdrage van € 500.000 van OCW
- € 83.000,- meer entree opbrengsten t.g.v. verlenging *Powermask* tentoonstelling
- € 29.000,- hogere winkelverkoop t.g.v. verlenging *Powermask* tentoonstelling
- € 8.000,- educatie, rondleidingen en bruiklenen
- € 39.000,- -/- lagere huur huuropbrengsten banqueting en café i.v.m. aangepaste verbouwingsperiode

De vermindering van de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- € 326.000,- extra afschrijvingskosten op de vorige verbouwingen (2009) die nu gesloopt en/of vervangen worden
- € 121.000,- hogere personeelslasten, inhuur beveiliging en zaalwachten t.g.v. verlenging *Powermask* tentoonstelling en externe inhuur reispaleis en projectmanagement (zie baten, samenwerkingsbijdrage OCW)
- € 16.000,- hogere winkelverkoop (zie baten)
- € 210.000,- -/- lagere directe lasten door uitstel tijdelijke tentoonstelling t.g.v. vertraging in de verbouwing
- € 63.000,- -/- lagere overige lasten als huisvestings- en overige personeelslasten
- € 42.000,- -/- lagere afschrijvingskosten t.g.v. het uitstellen van investeringen t.g.v. de verbouwing
- € 14.000,- -/- lagere doorbelasting NMVW, nog niet alle vacatures waren ingevuld

Bepalend voor het resultaat is tenslotte ook het negatieve resultaat van € 273.000,- van Wereldbusiness BV: in 2018 waren de zalen door de verbouwing gedurende de helft van het jaar niet beschikbaar voor verhuur en vanaf september ondervonden wij eveneens grote beperkingen in verhuurbaarheid als gevolg van de bouwactiviteiten.

Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat in het resultaat van Wereldbusiness BV een huurafracht aan de Stichting Wereldmuseum Rotterdam is opgenomen van € 77.000,- .

Met het in 2017 door het Wereldmuseum gerealiseerde positieve resultaat van € 465.000,- kan dit negatieve resultaat van € 53.000,- ruimschoots worden opgevangen.

Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de jaarrekening.

Risicomanagement

Risicomanagement was ook in 2018 een integraal onderdeel van het gevoerde beleid, verdeeld in de onderdelen strategie, operationeel en wet- en regelgeving. De directie was en is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatie-brede risico's worden beheerst in 2018 adequaat hebben gewerkt. Operationele en financiële risico's (prijs-, liquiditeits-, koers- en renterisico's) zijn vastgelegd in de managementinformatie en worden periodiek geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vindt periodiek plaats.

We verstrekken financiële realisatie-rapportages ter analyse en stellen twee maal per jaar een herijkte jaarresultaatprognose op. Deze prognoses worden tevens besproken met de Audit Commissie van de Raad van Toezicht en met de volledige Raad van Toezicht.

Voor nu identificeren wij de volgende risico's:

- Het groot onderhoud aan het Wereldmuseum loopt vertraging op. Het museum kan niet volgens de nu voorziene fasering worden geopend en de beperkingen m.b.t. de verhuur van de banquetzalen duren langer dan voorzien.
Dit risico kunnen wij niet zelf beheersen, het Wereldmuseum staat immers niet aan het roer van het project en is voor procedures, processen en uitvoering afhankelijk van de Gemeente, de verhuurder en opdrachtgever van het groot onderhoud.
- De omzet van Wereldbusiness BV na de verbouwing blijft achter bij de verwachting.
De banquet-organisatie Wereldbusiness BV heeft in 2017 imago-hinder ondervonden van de sluiting van het restaurant. Door het groot onderhoud aan het museumgebouw heeft de banquet-organisatie daarnaast in 2018 en ook in 2019 gedurende de onderhoudsperiode niet of slechts beperkt de beschikking over en ongehinderd gebruik van de banquetzalen. Ondanks de uitstekende reputatie van de Wereldmuseum als evenement-, huwelijks- en congreslocatie is anderhalf jaar afwezigheid in de markt nadelig.
In 2018 is gestart met de herpositionering in de Rotterdamse markt, ter voorbereiding van de volledige exploitatie in de tweede helft van 2019. De realistische begroting toont in 2019 alweer een substantiële bijdrage aan het museum.

Toelichting op relevante beleidsthema's

Activiteiten: tentoonstellingen

Wij hebben beloofd de Rotterdamse collectie centraal te stellen in het vernieuwde Wereldmuseum en dat uitgangspunt staat nog steeds centraal. Daartoe werkten we in 2018 hard aan de conceptuele ontwikkeling van de nieuwe semipermanente opstelling op de derde verdieping. Deze zal, anders dan aanvankelijk gepland in de subsidieaanvraag, al in 2020 worden geopend. In deze nieuwe vaste opstelling, die herkend zal worden als eigen voor Rotterdam, wordt de missie van een museum over mensen uitgedragen. Hiervoor zijn zes topcollecties gekozen, die aansluiten bij de Rotterdamse verzamelgeschiedenis van het museum en die waar mogelijk ook aansluiten bij enkele gemeenschappen in de stad. De collecties die aan de orde zullen komen zijn uit China, Indonesië, Congo, Suriname en Turkije. De conservatoren staf verdiepte zich in de deelcollecties en onderzocht herkomstgeschiedenis en collectiegeschiedenis om de collecties te kunnen documenteren en begrijpen; dat was ook nodig want er bleek erg veel kennis over de Rotterdamse collectie verloren te zijn gegaan. We herstellen dat en vertalen dit de komende tijd naar een nieuwe publieksofstelling in het Wereldmuseum.

We stelden vast dat de geschiedenis van het museum en de Rotterdamse verzamelaars voortaan weer een plek moeten krijgen in het museum en om die reden realiseerden we - vooruitlopende op de nieuwe vaste opstelling - de (kleine) tentoonstelling *Ons Verhaal*. 30 topstukken die model staan voor de collectie Rotterdam schitterden in hun eigen vitrine. Middels een grootbeeld projectie werd de geschiedenis van het Wereldmuseum en de Rotterdamse verzamelaars in grote stappen verteld. Via een iPad konden bezoekers de objecten van alle kanten bekijken via een 3D scan. Daarnaast konden ze er verdiepende informatie vinden en hedendaagse verhalen van een aantal Rotterdammers beluisteren over voorwerpen waar zij 'iets mee hebben'.

Ook is er hard gewerkt aan de concrete invulling van de tentoonstellingsplanning voor 2019 en 2020, de laatste twee jaren van de lopende subsidieperiode, en daarna. Op de eerste verdieping wordt er permanent een zaal vrijgemaakt speciaal voor samenwerkingsprojecten binnen Rotterdam. De eerste tentoonstelling in deze zaal is ontwikkeld met Museum Boijmans van Beuningen. In de tentoonstelling *Boijmans bij de Buren* zullen we hoogtepunten uit de collectie beeldende kunst & vormgeving van Boijmans koppelen aan topstukken uit de Wereldmuseum collectie.

Ook bereidden we in 2018 de tentoonstelling voor over koloniale fotografie waarbij wordt samengewerkt met gastconservator Thom Hofman, met name gericht op de periode tussen 1840 (begin fotografie) en 1949 (soevereiniteitsoverdracht). Dankzij een unieke samenwerking brengen vijftien nationale erfgoedinstellingen hierbij hun koloniale foto- en filmmateriaal in één tentoonstelling bij elkaar. Naast de romantische *tempoe doeloe* beelden zien de bezoekers ook de schaduwzijde van het Nederlandse bewind met complexe, harde, ongemakkelijke en soms beschamende beelden. In 2019 zullen we dus niet één, zoals in het beleidsplan gesteld, maar twee grote tentoonstellingen presenteren.

Activiteiten: educatie en programma

In 2018 zijn de kernwaarden bepaald voor het nieuwe kindermuseum (Het Reispaleis) en alle educatieve en publieksprogramma's: persoonlijk, activerend en verbindend. Bij onze programma's gaat het niet alleen om kennisoverdracht, maar stimuleren we ook nieuwsgierigheid, empathie en cultureel (zelf)bewustzijn. De belangrijkste doelgroep van de publieksprogramma's zijn de "young urban citizens". De belangrijkste doelgroep voor het nieuwe Reispaleis en het onderwijs zijn kinderen van 6 tot en met 12 jaar.

Educatie

Het Wereldmuseum is actief betrokken bij de *Erfgoedcoalitie* en het CMK-project *IK en 010*. In februari 2018 werd het Onderwijsaanbod 2018-2019 vastgesteld. Er zijn vier onderwijsprogramma's ontwikkeld. Dit aanbod helpt leerlingen bij het verkennen van hun eigen identiteit en die van anderen, sluit goed aan bij diverse vakken (van geschiedenis tot beeldende vormgeving) en geeft inhoud aan actuele onderwijsthema's als 21ste-eeuwse vaardigheden, burgerschapsvorming en vakoverstijgend onderwijs. Voor het primair onderwijs ontwikkelen we nu een doorlopende leerlijn in samenwerking met beeldend kunstenaar Wolf Brinkman. Het thema hiervoor is wereldburgerschap. Onderzoekend leren aan de hand van duurzame begrippen als bijvoorbeeld '(t)huis' staan centraal. Het onderwijsaanbod van het *Reispaleis* zal deel gaan uitmaken van deze nieuwe leerlijn.

Vanwege de herinrichting van het museum vonden veel programma's plaats buiten de museummuren, bijvoorbeeld in de klas of op school tijdens het *Wired festival*, een CKV festival op de school waarbij we ruim 400 leerlingen bedienden. Of in de buurt, zoals het programma *De wereld in Rotterdam* met een steptour rond het museum en een bezoek aan de tentoonstelling *Ons Verhaal*. Hiermee bereikten we met ons educatieaanbod 6.256 mensen, waarvan 3.233 buiten de muren. Ook hebben we de waardering gemeten van het onderwijs; gemiddeld kregen onze onderwijsprogramma's het waarderingcijfer 8.

In 2018 realiseerden we internationale uitwisseling en samenwerking met het museum *Coçuk Istanbul* (mede dankzij financiering door *Dutch Culture*). Het betrof een serie workshops voor schoolkinderen in Rotterdam en in Istanbul waarbij zij gevraagd werden om hun buurt te visualiseren. Dit sloot mooi aan op het buurtthema van het *Reispaleis*.

Programma

In 2018 werd – beperkt vanwege de herinrichting – een aansprekend publieksprogramma gepresenteerd. Deze programma's worden voortaan langs 3 programmalijnen ontwikkeld:

Make Yourself at Home

In dit geval is het museum de locatie van programma's van andere partijen die goed bij ons DNA en onze missie passen. Een voorbeeld hiervan was het (uitverkochte) programma RESPECT!, een lezing en meditatieprogramma met Lama Jigmé Namgyal op zondag 25 maart. Op 26 mei faciliteerden we een feestavond *Under Construction* voor ca. 300 internationale vloggers en bloggers van het Traverse congres van Rotterdam Partners. Op 27 mei boden we het programma *010 Says It All x Wereldmuseum*. Met dit programma zochten we de stedelijke samenwerking op met het thema 'Mijn Verhaal' en opnieuw trokken we veel *young urban citizens*. Ook vonden we partners om samen aanbod te bieden rond koloniaal verleden. In samenwerking met *Gedeelde Geschiedenis*, *Gezamenlijke Toekomst* organiseerden we een goed bezochte lezing van Frank Dragtenstein naar aanleiding van zijn boek *Van Elmina naar Paramaribo*. In het najaar ging de cursus *Kolonialisme & Verzet* van start. Er waren vijf uitverkochte bijeenkomsten, elke zondag van 14.00-16.00 uur, over de Europese koloniale expansie, de slavenhandel in mondiaal perspectief, Suriname door de ogen van de Marrons, de opstand tegen de kolonisator en musea als spiegel van het kolonialisme.

Extended Family

In 2018 selecteerden we 11 mogelijke samenwerkingspartners uit de stad (divers in discipline, leeftijd en culturele achtergrond). De insteek is om met deze *Extended Family* een gelijkwaardige samenwerking op te bouwen waarbij de expertise van beide partijen wordt ingezet om tot programma's te komen die inhoudelijk passen bij zowel de visie, missie en collectie van het museum, als die van onze *Extended Family*.

De 11 partners die tot de *Extended Family* behoren zijn: Woorden worden Zinnen / Paginagroets Elten Kiene / Derek Otte, Bouba Dola (videokunstenaar, documentairemaker, muzikant), Rajae el Mouhandiz (muzikant, moderator, onderzoeker, theatermaker), Rasheida Adrianus (televisiemaker,

youtube-hit), Couture 33 (Wouter Voogel / Winne – Muzieklabel), Jonas Martens (directeur Better Future Factory, Wereldverbeteraar en voorzitter van Rotterdamse Nieuwe), Nathan Meyer, soul food, Rajiv / Remses (dansers), Tjon Rockon (theatermaker, acteur), Marlou Fernanda (kunstenares) en Sinfonia (symfonie orkest).

In samenwerking met *Smells Good in the Hood* en chef-kok Big Nate (Nathan Meyer) programmeerden we in 2018 diverse avonden met soulfood en diverse performances van onder andere de Extended Family. Gemiddeld trokken deze uitverkochte programma's ca. 60 gasten, veelal *young urban citizens*.

Tous Les Mêmes

Deze lijn betreft eigen events bestaande uit *talks*, lezingen, workshops, performances en grotere evenementen, vaak rond een thema of discipline. Ook daarin zoeken we de stedelijke samenwerking op. Het Wereldmuseum bleek een grote trekker tijdens de Museumnacht in maart, meer dan 1.500 jongeren genoten van ons programma over transformatie; met maskers, lezingen, performances, speedmeditaties en muziek en in samenwerking met diverse Rotterdams makers (Woorden worden Zinnen/Elten Kiene, Wilder things/Mona Lisa, en anderen).

Op 1 juli deden we mee aan *Keti Koti Rotterdam* met een klein programma in Wijkpark Oude Westen. Ook zijn we gestart met de MuseumJeugdUniversiteit waarbij we culturele colleges bieden aan kinderen. Grote events kunnen na de verbouwing en herinrichting weer georganiseerd worden.

Collectie

Het eerste kwartaal van dit jaar stond in het teken van het leegruimen van het museumgebouw en het onderbrengen van de collectie in het depot, ter voorbereiding op de verbouwing. Ook hebben we flinke vorderingen gemaakt met het aanbrengen van barcode labels en het controleren van standplaatsen. Dit project zal in de loop van 2019 worden afgerond.

Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden stuitten we wel op een aantal tegenvallers. Zo moesten we constateren dat we toch zeer regelmatig voorwerpen tegenkomen waarvan de herkomst onduidelijk is en de registratie ontbreekt. Bij de textielcollectie is de berging vaak ronduit slecht en kan niet worden volstaan met enkel het aanbrengen van een barcodelabel, maar moeten objecten ook anders worden verpakt. Bovendien bleek in het depot Metaalhof de klimaatinstallatie al enige jaren de inmiddels vergane isolatie uit de binnenzijde van het kanalsysteem in de depots te blazen. Hierdoor zijn veel objecten meer dan gemiddeld vervuild en moeten eigenlijk alle objecten die we in onze presentaties willen gebruiken, worden schoon gemaakt alvorens ze kunnen worden gepresenteerd. Een van de achterstanden die we moeten inlopen is de verwerking van de overdracht van de collectie van het voormalige museum uit Cuijk. Deze verzameling is na sluiting van het Amerika Museum in Cuijk door het Wereldmuseum verworven, maar werd nooit in het museumregistratiesysteem verwerkt. Eind vorig jaar zijn de objecten gefotografeerd en is de registratie gecontroleerd. In 2019 moeten de verzamelde gegevens verder worden verwerkt waarna ook deze collectie online gepresenteerd kan worden.

De collectiebeheerders van de verschillende musea die collectie bewaren in depot Metaalhof, zijn in 2019 intensiever overleg gaan voeren over de staat van de voorzieningen in dit gebouw en werkwijze. Het Wereldmuseum draagt als een van de grootste huurders veel expertise bij in het verbeteringstraject dat de Gemeente in gang heeft gezet. Tegelijkertijd hebben we een verkennende inventarisatie gedaan van benodigde depotvoorzieningen om in 2019 te kunnen onderzoeken of het mogelijk is om de gehele volkenkundige verzameling Nederland op een plek in een gezamenlijk collectiecentrum onder te brengen. Uit deze inventarisatie is naar voren gekomen dat onze depots in de Metaalhof kwalitatief het minste zijn binnen de gehele portfolio van NMVW en ook de minst efficiënte mogelijkheden bieden om het beschikbare oppervlak te benutten. In 2019 zal NMVW werken aan een businessplan voor het ontwikkelen van een collectiecentrum. Rotterdam zou overigens ook een denkbare locatie kunnen zijn voor zo'n centrum. Ons uitgangspunt is dat we de collectie zo ruim mogelijk willen delen met het publiek en dit sluit goed aan bij de visie van de Gemeente Rotterdam. Daarom is het voor ons vanzelfsprekend dat alle collecties worden meegenomen in ontwikkelingsinitiatieven op het gebied van het beschikbaar stellen van erfgoed.

Slechts een beperkt deel van alle voorwerpen kunnen we tonen in onze presentaties. Aanvullende manieren om de collectie te delen zijn beschikbaar stellen door middel van bruikleen of via onze website. Steeds vaker ontvangen we verzoeken om delen van onze data beschikbaar te stellen ten behoeve van gespecialiseerde (onderzoeks-) platforms. In 2018 zijn we een intensieve samenwerking gestart met de NDE (Netwerk Digitaal Erfgoed) om in de toekomst onze data over de collectie

gemakkelijker en op een duurzamere manier aan derden ter beschikking te kunnen stellen. Om het bruikleenverkeer verder te stimuleren hebben we ons bruikleenbeleid aangepast aan de afspraken die zijn gemaakt in de Erfgoedwet en de Erfgoedconvenanten die gesloten zijn tussen Rijk en lokale overheden. Voor de Rotterdamse collectie moet de Gemeente eerst nieuwe beheersovereenkomsten sluiten met de instellingen om de uitgangspunten uit de convenanten volledig te kunnen doorvoeren.

Vorig jaar hebben we wel de wethouder bereid gevonden een raamovereenkomst te tekenen tussen de gemeente en NMVW die het mogelijk maakt op een eenvoudige manier collecties onderling uit te wisselen ten behoeve van tentoonstellingsdoeleinden tegen de beperkte aansprakelijkheidsvoorwaarden zoals vastgelegd in de Erfgoedwet en de convenanten. Dit levert beide organisaties een verlichting van de verzekeringskosten en de administratieve verplichtingen.

Verbouwing

In 2017 hebben de Gemeente Rotterdam en het Wereldmuseum afspraken gemaakt om de museale functie in het monumentale gebouw weer op niveau te brengen door een grote verbouwing van het gebouw en de herinrichting van het museum.

De verbouwing van het Wereldmuseum wordt deels door de Gemeente Rotterdam, deels door het museum zelf uitgevoerd.

Het gemeentelijke deel omvat de werkzaamheden aan de gevels en daken, bouwkundige aanpassingen in de tentoonstellingszalen en de aanpassing van de museale klimaatinstallatie, het museum financiert de herinrichting van publieksvoorzieningen en tentoonstellingsruimtes (incl. Reispaleis) en de aanpassingen van de beveiligingsinstallatie.

Hieronder lichten we de diverse onderdelen kort toe.

Gevels en daken

Deze werkzaamheden waren voor de Havendagen in september grotendeels afgerond. De gevelkleur werd teruggebracht naar het kleurenpalet van begin twintigste eeuw.

Een tijdige afronding van deze fase was van groot belang voor de activiteiten van Wereldbusiness BV. Immers, zolang het gebouw in steigers verpakt was en bouwoverlast onderging, was het niet mogelijk om de monumentale zalen te exploiteren. Deze zalen zijn van april tot september dan ook niet beschikbaar geweest voor verhuur, hetgeen uiteraard van enorme invloed is geweest op het verdienend vermogen van dit bedrijfsonderdeel.

Bouwkundige aanpassingen zalen en overige ruimtes

De voorbereidende werkzaamheden voor dit onderdeel kostten beduidend meer onderzoek en overleg en daarmee meer tijd. Aan het einde van de zomer was duidelijk dat niet alleen de planning, maar ook de budgetruimte ontoereikend was voor de ambities en het noodzakelijke kwaliteitsniveau. Het budgetprobleem werd uiteindelijk opgelost door een extra bijdrage vanuit het museum van € 550.000,- middels een voorfinanciering door de Gemeente, die in de vorm van een verhoogde huur door het museum wordt terugbetaald. Op die manier kon de museale kwaliteit geborgd worden.

Klimaatinstallatie

De voorbereiding voor de aanleg van een nieuwe en voor een museum cruciale klimaatinstallatie ondervond soortgelijke problemen als bij de hierboven vermelde bouwkundige aanpassingen genoemd: het aanbrengen van een complexe en constructief ingrijpende klimaatinstallatie in een monumentaal gebouw met museale eisen is geen sinecure en dan vereiste beduidend meer onderzoek en overleg dan aanvankelijk gedacht.

Eind 2018 werd voor het vervangen van de klimaatinstallatie een gespecialiseerde aannemer aangetrokken en de werkzaamheden zijn begin 2019 gestart.

Beveiligingsinstallaties

Het op orde brengen van de (museale) beveiliging van het museum was onderdeel van de afspraken die bij de start van de samenwerking werden gemaakt. De kosten van de aanpassingen van de beveiligingsinstallaties worden op grond van de demarcatielijst van huurders- en verhuurdersverantwoordelijkheden gedragen door het museum middels een voorfinanciering van de Gemeente en een terugbetaling door het museum via een verhoogde huurafracht.

Opgemerkt dient te worden dat hoewel het museum de kosten voor de beveiligingsinstallaties en een deel van de bouwkundige aanpassingen draagt, de werkzaamheden onderdeel uitmaken van het gehele bouwproject van de Gemeente en als zodanig hierin zijn geïntegreerd. De Gemeente voert de leiding over het project als geheel.

Nieuwe museale inrichting

Het deel van de verbouwing dat het Wereldmuseum niet alleen zelf financiert maar waarvoor het ook de opdrachtgever is, betreft de complete museale herinrichting van het gebouw en de vernieuwing van de publieksfaciliteiten (ontvangst, museumcafé, museumwinkel). Deze werkzaamheden ten aanzien van de publieksfaciliteiten zijn in 2017 en 2018 al deels uitgevoerd. Begin 2019 wordt begonnen met het inrichten van het nieuwe kindermuseum (het Reispaleis), waarna de overige zalen gefaseerd worden ingericht. De planning is dat vanaf juli 2019 het eerste deel van het museum weer feestelijk geopend kan worden (om te beginnen met het kindermuseum), waarna eind 2020 – eerder dan in het beleidsplan aangekondigd - het volledige museum weer zal zijn opengesteld voor bezoekers.

Het museum heeft altijd als uitgangspunt gehad dat het tijdens de verbouwing geopend zou blijven en aan de bezoeker een - weliswaar beperkt - museaal aanbod zou presenteren. In verband met de hierboven genoemde vertraging van de verbouwing is dat helaas niet mogelijk gebleken. Met tegenzin moesten wij besluiten om het museum van januari tot en met juni 2019 te sluiten.

Door het ontbreken van tentoonstellingsruimtes (immers nog in verbouwing) en door de afwezigheid van een klimaatinstallatie is het niet verantwoord om collectie te tonen en bij het ontbreken van museaal aanbod is de openstelling van het museum zinloos.

Reispaleis

De ontwikkeling van het Reispaleis loopt naar tevredenheid. In 2018 werden het inhoudelijk projectplan en het tentoonstellingsontwerp opgeleverd. In het Reispaleis ga je straks op wereldreis bij de burens. Je stapt een verrassende, maar ook herkenbare stad in. Achter de voordeuren ontdek je de werelden van de tien fictieve Rotterdammers die er wonen en werken. Ze zijn op allerlei manieren met de wereld en wereldculturen verbonden: door familie, vrienden, werk, hobby's, liefhebberijen of spullen. De personages zijn gebaseerd op verhalen van echte Rotterdammers, met diverse culturele wortels, leeftijden, karakters en achtergronden. Kinderen gaan kijken en luisteren naar hun verhalen, ontdekken wie de burens zijn, waar zij mee bezig zijn en waarom. Je ziet welke spullen voor de burens belangrijk zijn, je mag met ze meedoen of helpen: experimenteer met kalligrafie, bewonder bijzondere objecten, leer hallo zeggen in verschillende talen, ontwerp een kostuum voor het Zomercarnaval of ontdek wat je eet bij verschillende wereldfeesten. We willen kinderen uit de tentoonstelling laten vertrekken met de vraag: 'Wie wonen er bij mij in de straat? Ik wil mijn eigen burens beter leren kennen!' Zo hopen we bij te dragen aan verbondenheid in de stad. Op de verschillen na, zijn we allemaal hetzelfde. Dát is het uitgangspunt.

Bij de uitwerking van de inhoud staan herkenbare Rotterdamse thema's centraal. Voor een goede selectie is intensief samengewerkt met Rotterdamse partners, zoals Veldwerk. Zij staat bekend om gedegen research naar persoonlijke verhalen rond maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. De uitkomsten van het onderzoek zijn verwerkt in de verhalen en dilemma's van de personages. Eind 2018 is het Reispaleis voorgelegd aan de klankbordgroep met professionals uit het museale veld en het onderwijs. Er is instemmend gereageerd op het concept, het personage-ensemble en het handelingsperspectief.

We gaan met verschillende Rotterdamse partijen een samenwerking aan bij het Reispaleis. Met de *Stichting Opzoemer Mee Rotterdam*, de organisatie die buurt- en straatinitiatieven in Rotterdam stimuleert, werken we samen voor het realiseren van het handelingsperspectief voor kinderen in hun eigen straat. Het Reispaleis zal één of meer 'bouwkeetjes' gaan inrichten, die wijkbewoners kunnen huren voor een interactief buurprogramma waarbij men de eigen burens en buurt beter leert kennen. Omdat de keetjes onder schooltijd bijna niet uitgeleend worden, kunnen we dit t.z.t. ook aanbieden aan het onderwijs.

Samenwerking met *Maas Theater & Dans* wordt aangegaan voor de theatrale invulling van de rol van de buurtceremoniemeester Freddy en de museummedewerkers die de onderwijsprogramma's begeleiden en de personages die op scherm verbeeld moeten worden. *Maas Theater & Dans* gaat deze rollen mede invulling geven en neemt de theatrale training voor haar rekening van de groep museummedewerkers die de families en scholen ontvangt. Ook is *Maas* onderdeel van de klankbordgroep.

Met het *Rotterdams Philharmonisch Orkest* wordt een speciale muziekvoorstelling voor kinderen uit groep 3 en 4 rondom het thema 'feest' ontwikkeld voor de looptijd van 4 jaar.

De voorstelling biedt de kans om extra verdieping te verzorgen voor zowel het onderwijs als voor families. Samenwerking zal worden ingezet vanuit de Cultuur met Kwaliteit 010 regeling. Het programma is inmiddels onderdeel van het WMR - onderwijsaanbod 2019-2020.

De missie van *Verhalenhuis Belvédère* is om mensen en gemeenschappen in de hedendaagse stad zichtbaar te maken door middel van kunst, cultuur en (persoonlijke) verhalen. Het doel is om het geluk van mensen te bevorderen en zo bij te dragen aan een meer betrokken stad en samenleving. Met hen willen we graag in het kader van het Reispaleis een educatief onderwijsproject uitwerken over “de Wereld in je straat”. Uitgangspunt is dat kinderen nieuwe werelden achter voordeuren gaan ontdekken naar aanleiding van persoonlijke objecten uit de leefomgeving van de geïnterviewde. Het project heeft een looptijd van twee jaar en een jaar voorbereiding. Uitwerking zal na de opening van het Reispaleis worden gerealiseerd.

Met het Reispaleis / Feestcafé zoeken we ook de aansluiting bij het landelijk educatief programma *Feest, weet wat je viert!* over de herkomst van tradities van feesten en rituelen uit diverse culturen. Dit netwerk bestaat uit Museum Catharijneconvent (penvoerder), Zuiderzeemuseum, Openluchtmuseum, Kasteel Huis Bergh, Ons' Lieve Heer op Solder, Museum voor Religieuze Kunst Uden en de Stichting Oude Groninger Kerken en het Tropenmuseum. Het programma investeert in tentoonstellingen en programma's van deelnemende partners, in een digibord module, een jaarlijkse feestkalender en in deelname namens alle partners aan de Nationale Onderwijstentoonstelling. Samenwerking wordt aangegaan voor de inhoudelijke en financiële ontwikkeling van het Feestcafé en een van de personages uit het Reispaleis.

Toelichting op vergroting en verbreding van het publieksbereik

Publieksonderzoek

In verband met de verbouwing is er in 2018 geen publieksonderzoek uitgevoerd. Wel heeft het museum meegewerkt aan het jaarlijkse publieksonderzoek van Mosaic. Uit dat onderzoek komt naar voren dat de twee grootste groepen in Rotterdam de Stadse Alleseters (randstedelijke groep tussen de 25-35 jaar oud zonder kinderen die cultuur als zelfsprekend ervaren, 25%) en de Stedelijke Toekomstbouwers (laag tot middelbaar opgeleid met culturele achtergrond 18-45 jaar, 34%) zijn. Het is opvallend dat deze twee doelgroepen, voor wie cultuur ongebruikelijk is, samen goed zijn voor 50% van de bezoekers uit Rotterdam aan het Wereldmuseum. Gezien de nieuwe koers die het museum vaart zijn bovenstaande resultaten voor het museum gunstig want ook het Wereldmuseum ziet deze twee groepen als belangrijkste doelgroepen. De marketing inspanningen van het Wereldmuseum richten zich met name op het bereiken van deze doelgroepen. De focus voor 2018 en 2019 is bereiken van het publiek in de stad Rotterdam. Vanaf de heropening in 2019 zal gewerkt worden aan meer regionale campagnes. Vanaf 2020 zal het museum een meer landelijk publiek gaan aanspreken. Uiteraard zullen er in 2019 weer publieksonderzoeken worden uitgevoerd.

Publieksbereik

In het jaarverslag dient een overzicht naar herkomst van de bezoekers te worden opgenomen. Het Wereldmuseum hanteert geen registratie naar herkomst. Conform aanwijzing geven wij in onderstaande tabel dan ook een inschatting.

Kengetal	Publiek woonachtig in Rotterdam	Publiek woonachtig in de regio	Publiek woonachtig in overig Nederland	Publiek woonachtig in In het buitenland
Totaal aantal bezoekers	17.000	7.500	3.500	2.628
In Rotterdam	17.000	7.500	3.500	2.628

Toelichting op overig beleid

Stakeholderbijeenkomsten

In 2018 organiseerden we informatiebijeenkomsten in het Wereldmuseum om onze stakeholders bij te praten over de ontwikkeling van het nieuwe museum. Aan de orde kwamen een terugblik op de afgelopen anderhalf jaar maar vooral een vooruitblik, nieuws over de verbouwing, de programmering en het Reispaleis 3.0.

Tussentijdse evaluatie RRKC

Op dinsdag 5 juni vond een gesprek met de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) plaats in het kader van de tussentijdse evaluatie van de samenwerking tussen het Wereldmuseum en het Nationaal Museum van Wereldculturen. Om deze evaluatie was door de Gemeenteraad gevraagd ten tijde van het aangaan van de samenwerking. Behalve het gesprek ging het museum ook schriftelijk in op onder andere het collectiebeleid, de waarborging van het Rotterdams profiel en de verhoudingen met de NMVW organisatie. Wij zijn nog in afwachting van de officiële rapportage van de evaluatie.

Beleidskader collectie

In toenemende mate is er een internationaal maatschappelijk debat gaande over de omgang met koloniale erfgoedcollecties, in het bijzonder wanneer er daarbij sprake is van roofkunst. Hoewel er momenteel geen concrete gevallen spelen, was en is het Wereldmuseum, los van deze toenemende discussie, graag voorbereid op situaties waarbij er claims op de repatriëring van objecten worden gedaan. Tot nu toe wordt dan op een *case-to-case* basis advies uitgebracht aan de Gemeente Rotterdam, aangezien de Gemeente eigenaar is van de collectie. Een consequent beoordelingskader voor zulke claims ontbreekt echter. Het Wereldmuseum Rotterdam heeft in diens alliantie met het NMVW daarom in 2018 gewerkt aan een praktisch beleidskader. Dit kader identificeert hoe het museum voortaan te werk gaat om tot een advies aan de Gemeente (of in geval van rijkscollectie de Minister) te komen, en definieert criteria waarop wij een claim op repatriëring van een object beoordelen. Bij het ontwikkelen van dit beleidskader hebben we onder andere de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, het Rijksmuseum en het Rijksmuseum van Oudheden geconsulteerd alsmede nationale en internationale (museum)professionals. Inmiddels is dit beleidskader gereed om door ons in de praktijk te worden gehanteerd bij het uitbrengen van adviezen over eventuele claims. Het uiteindelijke besluit is en blijft uiteraard aan het gemeentebestuur.

Culturele Diversiteit

Met het onderschrijven van de Code Culturele Diversiteit hebben wij ons als organisatie gecommitteerd aan de doelstelling om ook wat betreft de personele samenstelling cultureel meer divers te worden. Dit vereist dat we weten hoe cultureel divers onze organisatie op dit moment eigenlijk is. Daarom ontwikkelden we een diversiteitsenquête waarmee we ons eigen personeel op vrijwillige basis vragen om aan te geven waar ze zelf geboren zijn, en hun ouders en grootouders. We voeren deze enquête binnenkort uit. Met de resultaten zullen wij, na het analyseren van de verzamelde gegevens, een vertrekpunt bepalen en nader beleid formuleren om in de toekomst te zien of we slagen in ons doel om als organisatie meer divers te worden.

Als museum dat gaat over de culturen van de wereld bevinden wij ons in de positie om een cultureel divers programma te organiseren en presenteren. In onze tentoonstellingen, evenementen en activiteiten ligt de erkenning dat onze samenleving bestaat uit veel verschillende culturen die samen die cultuur van Nederland vormen. Als bepaalde groepen die zich eerder niet aangesproken voelden door onze programmering eenmaal over de drempel zijn, gaan ze onze musea zien als een plek waar ze zich thuis voelen, dan zullen ze gaandeweg ook eerder openstaan voor programmering die niet specifiek op hen is gericht. We hebben de indruk dat ons publiek tijdens openstellingen en evenementen het afgelopen jaar al behoorlijk is verkleurd (bijvoorbeeld Museumnacht, *Smells Good in the Hood*, *010 says it allxwereldmuseum*). Die ontwikkeling zetten we voort. Ook wat betreft samenwerkingspartners ten behoeve van onze educatieprogramma's, publieksprogramma's en wetenschappelijke programmering werken we aan een duurzame diversiteit, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de samenstelling van de *Extended Family* en de *Roffa Creators* (waarvan toelichting elders in dit verslag).

Toelichting op bedrijfsvoering en marketing

Organisatie en personeel

2018 was het eerste volledige kalenderjaar van de verregaande samenwerking tussen het Wereldmuseum en het NMVW. Het jaar stond in het teken van het verder bestendigen van een solide verband tussen de twee organisaties. Hoewel het Wereldmuseum en het NMVW formeel juridisch twee zelfstandige entiteiten zijn, trekken zij in hun activiteiten gezamenlijk op en treden ze, met

behoud van ieders eigenheid, vaak samen naar buiten.

Een belangrijk onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst tussen het Wereldmuseum en NMVW betrof de (weder)opbouw van de personeelsformatie bij het Wereldmuseum. Zo zijn er afspraken gemaakt over het formatieplan van het Wereldmuseum. In de loop van 2018 is de personele invulling van de daarin gedefinieerde functies voltooid. Hierdoor, en door de levering van diensten vanuit het NMVW aan het Wereldmuseum opereert het Wereldmuseum weer volwaardig en op hoog kwaliteitsniveau. De interne organisatiestructuur en het personeelsbestand zijn nu weer afgestemd op de verantwoordelijkheden en de omvang van de activiteiten van het museum.

In verband met de heropening van het museum zal er medio 2019 nog een uitbreiding plaatsvinden van het hospitality-team ter bemensing van de museumshop, het museumcafé en de entreebalie.

Per ultimo 2018 waren er bij de organisatie 36 medewerkers (fte 27) in dienst, per ultimo 2017 waren dat er 46 (24 fte). De (tijdelijke) daling is te verklaren door het niet beschikbaar zijn van de verhuurbare zalen en het beperkte museale aanbod in 2018, waarop de personele bezetting uiteraard werd afgestemd.

Het Wereldmuseum werkt voortdurend aan de verbetering van de organisatie en de organisatiestructuur. Als onderdeel hiervan wordt om de 2 jaar een Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) uitgevoerd. Dit was ook in 2018 het geval. De resultaten van dit MTO worden, in overleg en samenwerking met de Ondernemingsraad en de medewerkers, vertaald in actiepunten die worden opgenomen in een Verbeterplan. De periode tot het volgende MTO wordt benut om de zo vastgestelde verbeterpunten op te volgen.

In 2018 werd een nieuwe Ondernemingsraad geïnstalleerd.

Administratieve organisatie

De samenwerking met het NMVW biedt veel kansen op het gebied van efficiency en harmonisatie procedures, processen en systemen met als doel een actuele en deskundige administratieve organisatie.

Inmiddels is in Rotterdam ook Elvy geïnstalleerd, een aan Exact gekoppelde tool voor zichtbare vastlegging van facturen, facturenstroom en fiattering. Elvy is bij NMVW al enkele jaren naar tevredenheid in gebruik en door het nu ook bij WMR te introduceren, worden snelle toegankelijkheid voor budgethouders en zichtbare vastlegging van goedkeuringen gegarandeerd.

Ook voor wat betreft de AVG compliance wordt het voordeel van de samenwerking zichtbaar. Het WMR is aangesloten bij en participeert in het projectteam dat hiervoor voor de vier museumlocaties is ingesteld. Daarbij wordt het team extern bijgestaan door het bedrijf WebLimits.

Wereldbusiness BV

Wereldbusiness BV verzorgt de exploitatie van de zalen van het Wereldmuseum. Zij levert daarmee een bijdrage aan de begroting van het museum door middel van huurafracht en de afdracht van het bedrijfsresultaat. In 2017 was deze bijdrage nog licht positief, ondanks de met de sluiting van het sterrenrestaurant gepaard gaande frictiekosten. In 2018 was deze bijdrage negatief, omdat door het niet beschikbaar zijn van de verhuurbare zalen er gedurende een half jaar geen inkomsten konden worden gegenereerd.

Hoewel het nog wat tijd in beslag zal nemen om na de sluiting van het sterrenrestaurant en de tijdelijke sluiting van de verhuurbare accommodatie weer volledig op stoom te komen, wordt er in 2019 alweer een aanzienlijke positieve bijdrage aan de exploitatie van het museum voorzien. De in 2018 verwerkte negatieve bijdrage van de commerciële exploitatie zal de komende jaren dan ook weer worden goedge maakt, zodat over de duur van deze subsidieperiode een positieve bijdrage aan het museum resulteert. Dat is ook onze randvoorwaarde aan de commerciële activiteiten.

Marketing

In januari en februari kwamen er circa 4.000 bezoekers per maand voor *Powermask*. De tentoonstelling is door het publiek gewaardeerd met 8,1 en kwam veelvuldig in de pers, ook internationaal. In totaal trok de tentoonstelling in 2018 en 2019 bijna 32.000 bezoekers.

Het Wereldmuseum is in de communicatie naar buiten getreden met de Museumnacht 010 als start van een nieuwe aanpak. De *urban* programmering sloeg aan, de avond bracht zo'n 5000 bezoekers naar het Wereldmuseum, veelal jong en cultureel divers en er volgde een mooie recensie in o.a. het AD. Deze avond markeerde ook de dag van start van de campagne #dewereldinrotterdam.

Na het sluiten van de tentoonstelling *Powermask* en de start van de verbouwing werd het museum gratis toegankelijk voor publiek. Daardoor kon het publiek op een laagdrempelige manier kennis maken met de vernieuwde winkel, het nieuwe museumcafé en de kleine tentoonstelling *Ons Verhaal*. Ook op de Wereld Havendagen was het museum voor publiek gratis toegankelijk.

Het museum investeerde in online marketing om nieuw en vooral jonger publiek te bereiken. Hiervoor werd de samenwerking aan gegaan met Rotterdamse makers, die onder de naam *Roffa's Creators* vrij werk maakten. Hiermee werkt het museum aan het speerpunt om de drempels te verlagen en het museum toegankelijk te maken voor alle Rotterdammers. Door middel van online expo's werd hun talent en link met het museum, gedeeld met de volgers van het museum via de website, Facebook en Instagram. Deze *Creators* waar we mee samenwerken zijn: Sona Lee (illustrator), Samantha Coleridge (content creator), Stacii (documentaire fotograaf) en Chelsea (Creative Director), Delicia Celik (partyfotograaf), Mark Bolk (fotograaf), Stephany Caparn (modefotograaf) en Marwan Magroun (videograaf) en Meryem Slimani (stylist).

De website van het Wereldmuseum is in de tweede helft van 2018 vernieuwd evenals de nieuwsbrief. De nieuwe website is verbeterd op het gebied van navigatie, goede mobiele weergave en beleving door gebruik van meer beelden. Eind 2018 werd al hard gewerkt aan de projecten voor de grote heropening in 2019.

Toelichting op de governance

In het kader van de verregaande samenwerking met het Nationaal Museum van Wereldculturen werd met ingang van 1 mei 2017 een nieuwe Raad van Toezicht gevormd. Beiden stichtingen kennen dezelfde samenstelling van de Raad van Toezicht. Met ingang van de integratiedatum was het aantal leden van de Raad van Toezicht vastgesteld op 9 inclusief de voorzitter, in de verhouding zes met een NMVW achtergrond en drie met een Rotterdamse achtergrond. Na één jaar, per 1 mei 2018, zijn overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst twee leden afgetreden (uit iedere categorie één), zodat het uiteindelijke aantal uitkwam op zeven leden in de verhouding vijf 'NMVW' en twee 'Rotterdam'. Het College van B&W van Rotterdam benoemt de leden met een Rotterdamse achtergrond in de Raad van Toezicht van het Wereldmuseum. De overige leden worden niet ter goedkeuring aan het College voorgelegd.

Tot 1 mei 2018 was de Raad van Toezicht van de Stichting Wereldmuseum als volgt samengesteld:

De heer L.J. de Waal, voorzitter
Mevrouw P.W. Kruseman
De heer mr. J. Lamens
Mevrouw drs. C. van Rappard – Boon
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw M.J.L.L. van der Poel
Mevrouw L.A.M. van der Linden

Per 1 mei 2018 was de Raad van Toezicht van het Nationaal Museum van Wereldculturen als volgt samengesteld:

De heer L.J. de Waal, voorzitter
Mevrouw drs. C. van Rappard – Boon
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
De heer prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
De heer M. Bouker

De Raad van Toezicht van het Wereldmuseum vergaderde in 2018 op 22 maart, 27 juni, 11 september, 1 november en 14 december. Op de agenda stonden naast financiële zaken ook de gevolgen van de AVG wetgeving, de verbouwing van het Wereldmuseum, het collectiebeleid in combinatie met de maatschappelijke discussie rondom de repatriëring van koloniaal erfgoed, de sponsorstrategie en ontwikkelingen op het gebied van Personeel & Organisatie. De verschillende commissies binnen de Raad van Toezicht (Auditcommissie, Remuneratie, Museale Zaken en Commissie Rotterdam) kwamen verschillende malen bijeen met de Directie en MT-leden. De Raad maakte daarnaast kennis met een nieuwe Ondernemingsraad.

De Raad van Toezicht kijkt met tevredenheid terug op 2018. De organisatie kwam op volle sterkte, werkte voortvarend aan de revitalisering van het museum en investeerde in duurzame samenwerkingen in de stad. In een korte tijdspanne werd een groot aantal museale projecten op gang gebracht, die reikhalzend doen uitzien naar de realisatie in de komende jaren. De Raad is onder de indruk van de aanzienlijke hoeveelheid activiteiten die in 2018 werden ondernomen ondanks dat het museum in verbouwing is. De Raad heeft waardering voor de onvermoeibare inzet van de medewerkers en het management en de slagvaardigheid waarmee zij te werk gaan.

Eind 2018 voerde de Raad een zelfevaluatie uit, gericht op het eigen functioneren. De Raad stelde daarbij vast dat ieders onafhankelijke expertises binnen de Raad goed tot hun recht komen in het toezicht. Niet alleen binnen de verschillende (bovengenoemde) commissies van de Raad van Toezicht, zoals de Commissie Rotterdam, maar ook als klankbord voor uiteenlopende kwesties en in hun contact met de Ondernemingsraad voelt de Raad zich betrokken bij de organisatie en de werknemers.

Bijzonder was het eerste volledige kalenderjaar van de verregaande samenwerking met het NMVW. De Raad ziet in deze constructie grote voordelen voor beide stichtingen. De verbouwing en herinrichting van het Wereldmuseum en de ontwikkeling van de organisatie verlopen voorspoedig en het Wereldmuseum vaart wel bij de ervaringen die NMVW afgelopen jaren heeft opgedaan, en omgekeerd. NMVW heeft in het Wereldmuseum een sterke partner in het uitdragen van de missie en het verwezenlijken van de gezamenlijke doelen.

De Raad ziet uit naar 2019 waarin Wereldmuseum verbouwd en inhoudelijk vernieuwd zal worden, het nieuwe Kindermuseum zal worden geopend en de tentoonstellings- en activiteitenprogrammering weer ruimte bieden aan interessante onderwerpen en kennisuitwisseling voor een breed scala aan bezoekers en deelnemers.

De Raad van Toezicht en Directie onderschrijven de aanbevelingen van de Code Cultural Governance c.q. de principes van de Governance Code Cultuur alsmede de Code Culturele Diversiteit. Deze codes worden integraal toegepast.

De algemeen directeur is gedetacheerd vanuit het NMVW. De bezoldiging van de Directie van het Wereldmuseum valt binnen de WNT norm. In de jaarrekening is de bezoldiging van de directie van het museum vermeld. De leden en de voorzitter van de Raad van Toezicht voeren hun functie onbezoldigd uit.

In het navolgende overzicht zijn de nevenactiviteiten van de Directie en de leden van de Raad van Toezicht weergegeven.

De heer L.J. de Waal, voorzitter

Overzicht maatschappelijke- en nevenactiviteiten van leden Raad van Toezicht en Directie van stichting WMR

Dhr. L.J. de Waal Voorzitter RvT WMR	Lid Raad van Commissarissen Werkse! (het "Werkbedrijf" te Delft) Voorzitter Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen Voorzitter Raad van Toezicht Pantar (werk- leerbedrijf Amsterdam)
--	---

	<p>Voorzitter Raad van Advies Nationaal Fonds Kunstbezit</p> <p>Commissaris coöperatie DE Ramplaankwartier</p> <p>Lid bestuur Veteraneninstituut</p> <p>Voorzitter Stichting Ondersteuning Sociale Alliantie</p> <p>Voorzitter bestuur Stichting VHV (Vrienden van de vakbondshistorie)</p> <p>Lid Adviescommissie geschilbeslechting prestatieafspraken Woningwet</p>
<p>Mevr. P.W. Kruseman Lid RvT WMR tot 1 mei 2018</p>	<p>Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Koninklijk Instituut voor de Tropen</p> <p>Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p> <p>Vicevoorzitter Bestuur Nationaal Fonds 4 en 5 mei</p> <p>Lid Raad van Commissarissen Vereniging Hendrick de Keyser</p>
<p>Dhr. Mr. J. Lamens Lid RvT WMR tot 1 mei 2018</p>	<p>Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden</p> <p>Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p> <p>Lid Redactieraad van het Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht (SDU)</p> <p>Redactieraad van Highlights & Insights on European Taxation (Kluwer)</p>
<p>Mevr. drs. C van Rappard-Boon Lid RvT WMR</p>	<p>Commissaris Vereniging Historisch Scheepvaart Museum</p> <p>Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p> <p>Voorzitter van de aankoopcommissie van het Mondriaan Fonds</p> <p>Bestuurslid Keijser Stichting</p> <p>Voorzitter Stichting de Vrolijkheid</p>
<p>Mevr. mr. Sj. A. Rullmann Lid RvT WMR</p>	<p>Vm. Vice President Rechtbank Amsterdam</p> <p>Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p> <p>Voorzitter klachtencommissie NICAM (Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual media/Kijkwijzer)</p> <p>Voorzitter Reclame Code Commissie</p> <p>Lid bestuur Amsterdams Juridisch Genootschap, notariële vereniging</p> <p>Ledenraad KIT, lid zonder stemrecht</p> <p>Lid Raad van Advies Pleitacademie</p>
<p>Dhr. prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker Lid RvT WMR</p>	<p>Rector magnificus en voorzitter van het College van Bestuur Universiteit Leiden</p> <p>Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p> <p>Bestuurslid Stichting Medical Delta</p> <p>Lid Curatorium Stichting Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten</p> <p>Lid Raad van Toezicht Veerstichting</p> <p>Lid Raad van Advies Collegium Musicum</p> <p>Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch</p> <p>Hoofdredacteur onrechtmatige daad (losbladig) Kluwer</p> <p>Rechter-plaatsvervanger Rechtbank Noord-Holland</p> <p>Lid redactieraad Tekst & Commentaar</p> <p>Lid Stichting Vrienden Katholieke Studentenpastoraat</p>

Mevr. P.E. de Weichs de Wenne Lid R RvT WMR	Zakelijk Directeur Dordrechts Museum Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen Bestuurslid Gemma Mentzel Stichting Bestuurslid Stichting Landgoed Geijsteren Bestuurslid Stichting Openluchtrecreatie Noord-Limburg
Mevr. M.J.L.L. van der Poel Lid RvT WMR tot 1 mei 2018	Director Consulting Expert CGI Nederland Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen Treasurer Child Helpline International
Mevr. L.A.M. van der Linden Lid R RvT WMR	Projectcoördinator Kenniscentrum Creating 010, Hogeschool Rotterdam Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen Bestuurslid Nationaal Comité 4 en 5 mei Lid visitatiecommissie Cultuurnota 2017 - 2020, Gemeente Utrecht Bestuurslid Stichting Freehouse, Social Design
Dhr. M Bouker Lid RvT WMR vanaf 1 mei 2018	Managing partner en data analytics lead Ernst & Young, tot 01-07-2018 Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen
Drs. K.J. Schoonderwoerd Algemeen Directeur Wereldmuseum Rotterdam	Algemeen Directeur Tropenmuseum, Afrika Museum en Museum Volkenkunde Bestuurslid Museumvereniging Voorzitter Dansersfonds '79 Lid Benoemingsadviescommissie voor de Adviescommissie Restitutieverzoeken Cultuurgoederen en Tweede Wereldoorlog

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018

1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa (1)				
Verbouwing	152.410		801.036	
Inventaris	59.217		84.919	
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en voortuitbetaald op materiële vaste activa	230.597		100.946	
		442.224		986.901
Vlottende activa				
Voorraden (2)				
Gereed product en handelsgoederen		21.479		25.916
Vorderingen (3)				
Debiteuren	414.305		205.211	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	63.916		89.652	
Overige vorderingen en overlopende activa	143.103		223.374	
		621.324		518.237
Liquide middelen (4)		2.086.839		1.502.651
		<u>3.171.866</u>		<u>3.033.705</u>

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Reserves	(5)	2.158.491		2.210.974
Vorzieningen	(6)			
Voorziening jubileumuitkeringen		23.865		43.909
Kortlopende schulden	(7)			
Crediteuren		422.163		178.294
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		70.685		52.548
Overige schulden en overlopende passiva		496.662		547.980
		<u>989.510</u>		<u>778.822</u>
		<u>3.171.866</u>		<u>3.033.705</u>

2 GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

		Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
		€	€	€
Baten				
Subsidies	(8)	5.378.208	5.100.000	5.099.733
Entreegelden	(9)	92.492	10.000	325.599
Sponsorbijdragen en schenkingen	(10)	5.000	10.000	114.412
Rondleidingen en bruikleen	(11)	37.508	-	21.010
Baten Horeca	(12)	499.028	481.000	1.502.994
Som van de geworven baten		6.012.236	5.601.000	7.063.748
Opbrengsten winkelverkoop	(13)	34.955	6.000	54.643
Overige baten	(14)	13.972	150.000	13.832
Som der baten		6.061.163	5.757.000	7.132.223
Lasten				
Directe lasten	(15)	314.481	528.000	968.584
Directe lasten Horeca	(16)	117.750	131.600	432.955
Directe lasten verkopen entreebalie	(17)	19.482	3.000	29.274
Totaal directe lasten		451.713	662.600	1.430.813
Personeelslasten	(18)	2.896.804	2.741.000	2.806.399
Afschrijvingen materiële vaste activa		674.328	390.000	368.740
Overige bedrijfslasten	(20)	2.091.222	2.255.400	2.060.726
Totaal directe lasten en overige bedrijfslasten		5.662.354	5.386.400	5.235.865
Saldo voor financiële baten en lasten		-52.904	-292.000	465.545
Financiële baten en lasten		423	-	4
Saldo		-52.481	-292.000	465.549

3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2018

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat	-52.904		465.545	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	348.518		368.740	
Mutatie voorzieningen	-20.044		38.394	
Veranderingen in het werkkapitaal:				
Mutatie voorraden	4.437		98.496	
Mutatie vorderingen	-103.089		316.507	
Mutatie kortlopende schulden (exclusief kortlopend deel van de langlopende schulden)	210.688		-474.491	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		387.606		813.191
Rentebaten		423		4
Kasstroom uit operationele activiteiten		388.029		813.195
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-129.651		-195.847	
Desinvesterings in materiële vaste activa	325.810		-	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		196.159		-195.847
		584.188		617.348

Samenstelling geldmiddelen

	2018	2017
	€	€
Liquide middelen per 1 januari	1.502.651	885.303
Mutatie liquide middelen	584.188	617.348
Geldmiddelen per 31 december	2.086.839	1.502.651

4 GECONSOLIDEERDE GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Wereldmuseum Rotterdam, statutair gevestigd te Rotterdam, en haar groepsmaatschappij bestaan voornamelijk uit:

- het exploiteren van een museum over culturen uit de gehele wereld.
- het exploiteren van zaalverhuur, banqueting en museumcafé.

Consolidatie

In de jaarrekening van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zijn de financiële gegevens geconsolideerd van Stichting Wereldmuseum Rotterdam en de volgende groepsmaatschappijen:

Lijst met kapitaalbelangen

Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

Naam, statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal	Opgenomen in consolidatie
	%	
Wereldbusiness B.V. Rotterdam	100,00	Ja

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waar overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen en het Wereldmuseum te Rotterdam zijn per 1 mei 2017 een verregaande samenwerking aangegaan welke is vormgegeven door een personele unie op het niveau van de Raad van Toezicht, de directie en het management. Gelet op de, op dit terrein bestaande wettelijke bepalingen en strikte scheiding van economische eenheid is er geen sprake van een groepsrelatie.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn 640 "Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640).

De geconsolideerde jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

De cijfers van 2017 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2018 mogelijk te maken.

Continuïteitsveronderstelling

De Stichting kan het museum niet rendabel exploiteren zonder subsidie. De Gemeente Rotterdam verleent subsidie op basis van een subsidieverzoek waarbij de begroting dient als onderbouwing. Na afloop van het jaar wordt mede op basis van een verantwoording de subsidie definitief vastgesteld. De verlening wordt jaarlijks gezien en vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de Stichting geen zekerheid heeft dat de aangevraagde subsidie telkens zal worden verleend terwijl de Stichting niet kan voortbestaan zonder deze jaarlijkse subsidie.

Uit eind december 2016 heeft de Gemeente Rotterdam een verleningsbeschikking voor 2017 afgegeven en daarin tevens de intentie verwoord tot en met 2020 te subsidiëren. Hierin is een jaarlijkse subsidie van € 5.000.000 exclusief accrés opgenomen. Gezien de jaarlijkse vaststelling en toekenning van de subsidie is er derhalve geen volledige zekerheid over de continuïteit, echter is er geen reden om te veronderstellen dat de subsidie niet toegekend zal worden. Op basis van deze constatering hebben wij de jaarrekening uitgebracht onder de veronderstelling van continuïteit.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingslasten verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde of vervaardigingslasten.

De verbouwingen worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur van maximaal 10 jaar.

Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa betreft de investeringen die reeds zijn gedaan voor de verbouwingen. Wanneer de verbouwingen zijn afgerond en in gebruik worden genomen, zal op deze investeringen ook worden afgeschreven.

Financiële vaste activa

De Stichting bezit alle geplaatste aandelen van Wereldbusiness B.V. Het vermogen van Wereldbusiness B.V. is ultimo 2018 negatief. Gezien deze negatieve waarde en het gebruik om verliezen vanuit de Stichting aan te vullen is een voorziening gevormd voor een bedrag van het negatieve eigen vermogen.

Vorraden

Vorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de op het verslagjaar betrekking hebbende baten en lasten met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Jaarlijkse subsidie

De Gemeente Rotterdam besluit jaarlijks tot het toekennen van een subsidie. Deze jaarlijkse subsidie wordt ten gunste van het resultaat gebracht in het jaar waarop de subsidie betrekking heeft. Na afloop van het jaar wordt, mede op grond van de ingediende verantwoording, via een vaststellingsbeschikking de subsidie definitief vastgesteld. De afrekening vindt aansluitend plaats. De Gemeente kan daarbij afwijken van het eerder in de verleningsbeschikking vastgestelde bedrag.

Lasten algemeen

De lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelslasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan de medewerkers.

De pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekeninghoudend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet aftrekbare lasten.

5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Verbouwing	Inventaris	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering en voorst-betaald op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2018</i>				
Aanschaffingswaarde	3.642.584	252.016	100.946	3.995.546
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-2.841.548	-167.097	-	-3.008.645
	<u>801.036</u>	<u>84.919</u>	<u>100.946</u>	<u>986.901</u>
<i>Mutaties</i>				
Investeringen	-	-	129.651	129.651
Buiten gebruik stelling	-2.293.562	-	-	-2.293.562
Afschrijving buiten gebruik stelling	1.967.752	-	-	1.967.752
Afschrijvingen	-322.816	-25.702	-	-348.518
	<u>-648.626</u>	<u>-25.702</u>	<u>129.651</u>	<u>-544.677</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2018</i>				
Aanschaffingswaarde	1.349.022	252.016	230.597	1.831.635
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.196.612	-192.799	-	-1.389.411
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>152.410</u>	<u>59.217</u>	<u>230.597</u>	<u>442.224</u>

In de huurovereenkomsten is niets opgenomen over enige vergoeding voor investeringen in de vorm van verbouwingen die achterblijven indien het Wereldmuseum de panden verlaat. Alsdan bedraagt de waarde van de verbouwingen nihil.

Afschrijvingspercentages

	%
Verbouwing	10 - 20
Inventaris	20 - 33
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en voorstbetaald op materiële vaste activa	0

VLOTTENDE ACTIVA

2. Voorraden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Gereed product en handelsgoederen		
Voorraad banqueting	11.077	17.172
Voorraad museumcafé	1.150	2.319
Handelsgoederen	9.252	6.425
	<u>21.479</u>	<u>25.916</u>

De post handelsgoederen omvat de voorraad courante artikelen die de Stichting op voorraad heeft om te worden verkocht aan de entreebalie.

3. Vorderingen

Debiteuren

Debiteuren	<u>414.305</u>	<u>205.211</u>
------------	----------------	----------------

De toename van de post debiteuren wordt voornamelijk verklaard doordat een aantal doorbelastingen en de samenwerkingsubsidie van het Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW) eind 2018 in rekening zijn gebracht.

Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	45.980	88.759
Pensioenen	17.936	893
	<u>63.916</u>	<u>89.652</u>

Overlopende activa

Vooruitbetaalde huisvestingskosten	103.592	102.699
Vooruitbetaalde automatiseringskosten	7.066	-
Vooruitbetaalde kantoorkosten	-	10.916
Vooruitbetaalde contributies en abonnementen	4.530	2.922
Vooruitbetaalde marketingkosten	7.917	-
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "Ons verhaal"	-	10.000
Te ontvangen creditnota's	-	1.500
Te ontvangen afrekening Museumjaarkaart/Rotterdam	12.677	68.254
Afrekening doorbelasting Nationaal Museum van Wereldculturen	-	16.019
Overige overlopende activa	7.321	11.064
	<u>143.103</u>	<u>223.374</u>

Onder de opgenomen vorderingen bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan één jaar.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
4. Liquide middelen		
ABN AMRO Bank N.V.	2.076.833	1.489.902
Kas	9.972	7.302
Gelden onderweg	34	5.447
	<u>2.086.839</u>	<u>1.502.651</u>

De liquide middelen staan de stichting volledig ter vrije beschikking.

PASSIVA

5. Reserves

Voor een toelichting op het groepsvermogen verwijzen wij u naar de toelichting op het eigen vermogen van de enkelvoudige balans op pagina 37 van dit rapport.

6. Voorzieningen

	2018	2017
	€	€
<i>Voorziening jubileumuitkeringen</i>		
Stand per 1 januari	43.909	5.515
Mutatie	-20.044	38.394
Stand per 31 december	<u>23.865</u>	<u>43.909</u>

In 2018 is sprake van een vrijval van een deel van de voorziening in verband met jubilea en een herziening van de berekeningswijze.

7. Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Crediteuren		
Crediteuren	<u>422.163</u>	<u>178.294</u>

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	2.384	-
Loonheffing	54.236	49.154
Pensioenen	14.065	3.394
	<u>70.685</u>	<u>52.548</u>

Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Overlopende passiva		
Te betalen personeelskosten	126.321	90.341
Te betalen huisvestingskosten	226.646	215.844
Te betalen accountantskosten	23.801	12.047
Te betalen bankrente en -kosten	161	170
Te betalen nettoloan	2.980	-
Vooruitontvangen bedragen	24.318	62.826
Tegemoetkoming annuleringen	-	10.525
Afrekening tentoonstelling "Power Mask"	-	93.500
Afrekening "Ons verhaal"	6.000	-
Vooruitontvangen bijdragen Kindermuseum	80.618	60.118
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	5.817	2.609
	<u>496.662</u>	<u>547.980</u>

De vooruitontvangen bijdragen Kindermuseum betreft voor € 60.118 een gift van de Stichting Vrienden van het Wereldmuseum Rotterdam. Deze bijdrage is bestemd voor de inrichting van het kindermuseum. Deze uitgaven zullen plaatsvinden in het boekjaar 2019.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

De stichting heeft een langlopende huurovereenkomst (30 jaar) afgesloten met de Dienst Stads Ontwikkeling Rotterdam. De huurlast inclusief servicekosten over 2018 bedroeg € 1.287.745. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd. Als gevolg van de verbouwing die in 2018/2019 plaatsvindt zullen er nieuwe afspraken worden gemaakt over de huurkosten. Bij het uitbrengen van de jaarrekening zijn deze afspraken nog niet definitief afgerond.

6 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
8. Subsidies			
Subsidie gemeente Rotterdam	5.105.000	5.000.000	5.000.000
Bijdragen fondsen	-	100.000	80.000
Samenwerkingssubsidie Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW)	273.208	-	19.733
	<u>5.378.208</u>	<u>5.100.000</u>	<u>5.099.733</u>
<p>Voor een nadere toelichting van de samenwerkingssubsidie van het Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW) wordt verwezen naar bijlage 2.</p>			
9. Entreegelden			
Entreegelden	<u>92.492</u>	<u>10.000</u>	<u>325.599</u>
10. Sponsorbijdragen en schenkingen			
Sponsoren	5.000	5.000	14.162
Schenkingen	-	5.000	100.250
	<u>5.000</u>	<u>10.000</u>	<u>114.412</u>
11. Baten uit acties van derden			
Rondleidingen	3.702	-	16.925
Bruikleen	4.314	-	4.085
Opbrengsten educaties	29.492	-	-
	<u>37.508</u>	<u>-</u>	<u>21.010</u>
12. Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Inkomsten Horeca	<u>499.028</u>	<u>481.000</u>	<u>1.502.994</u>
13. Opbrengsten winkelverkoop			
Opbrengsten winkelverkoop	<u>34.955</u>	<u>6.000</u>	<u>54.643</u>
14. Overige baten			
Detacheren personeel	-	25.000	-
Overige baten	4.972	-	2.132
Huur opbrengsten	9.000	125.000	11.700
	<u>13.972</u>	<u>150.000</u>	<u>13.832</u>

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
15. Directe lasten			
Audiovisuele (AV) Voorzieningen	-	20.000	62.218
Transportkosten	5.516	15.000	1.524
Kosten verzameling (uitpakken depot)	7.539	12.000	-
Fotowerk	7.547	5.000	135
Onderhoud e.d. projecten	315	15.000	-
Programmeringskosten	-	25.000	5.641
Wisseltentoonstellingen	237.007	400.000	887.368
Kunstopdrachten	19.722	-	-
Onderwijsactiviteiten	28.023	15.000	842
Inkoopkosten entreegelden	440	6.000	4.279
Inkoopkosten personeelskantine	8.049	15.000	6.577
Collectie aankopen	323	-	-
	<u>314.481</u>	<u>528.000</u>	<u>968.584</u>

Alle kosten gemaakt voor een wisseltentoonstelling worden bij de start van de wisseltentoonstelling ten laste van het resultaat gebracht. Eventuele meerkosten die tijdens de wisseltentoonstelling worden gemaakt, komen direct ten laste van het resultaat.

In 2018 is er één wisseltentoonstelling geproduceerd (2017: 2)

16. Directe lasten Horeca

Directe inkoop Horeca	117.750	131.600	385.858
Boekverlies verkoop voorraad restaurant	-	-	47.097
	<u>117.750</u>	<u>131.600</u>	<u>432.955</u>

17. Directe lasten verkopen entreebalie

Directe inkoop winkel	<u>19.482</u>	<u>3.000</u>	<u>29.274</u>
-----------------------	---------------	--------------	---------------

18. Personeelslasten

Lonen en salarissen

Brutolonen	1.481.688	1.982.000	1.620.942
Uitzendkrachten	817.012	147.000	997.699
Doorbelaste personeelskosten Nationaal Museum van Wereldculturen	<u>598.104</u>	<u>612.000</u>	<u>200.000</u>
	<u>2.896.804</u>	<u>2.741.000</u>	<u>2.818.641</u>
Ontvangen ziekengelduitkeringen	-	-	-12.242
	<u>2.896.804</u>	<u>2.741.000</u>	<u>2.806.399</u>

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en leden van de Raad van Toezicht

Publicatie bezoldiging (gewezen) topfunctionarissen

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector voor topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen geldt ook voor Stichting Wereldmuseum Rotterdam. Hierna is de totale bezoldiging voor (gewezen) topfunctionarissen opgenomen. Het toepasselijk WNT -maximum bedraagt voor (gewezen) bestuurders € 189.000 (2017: € 181.000), voor de voorzitter van de Raad van Toezicht € 28.350 (2017: € 27.150) en voor de leden van de Raad van Toezicht € 18.900 (2017: € 18.100) op jaarbasis.

Naam : K.J. Schoonderwoerd (Directeur)
Geslacht : man
Geboortedatum : 02-06-1966
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december op detacheringsbasis
Omvang dienstverband : 0,25 fte
WNT-maximum : € 50.600

Naam : L.J. de Waal (Voorzitter RvT)
Geslacht : man
Geboortedatum : 14-08-1950
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 18.900

Naam : P.W. Kruseman (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 02-12-1942
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 30 april
WNT-maximum : € 6.300

Naam : C.E. van Rappard - Boon (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 07-06-1944
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 18.900

Naam : J. Lamens (Lid RvT)
Geslacht : man
Geboortedatum : 05-02-1949
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 30 april
WNT-maximum : € 6.300

Naam : S.A. Rullmann (Lid RvT)
Geslacht : vrouw
Geboortedatum : 06-12-1947
Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
WNT-maximum : € 18.900

Naam : C.J.J.M. Stolker (Lid RvT)
 Geslacht : man
 Geboortedatum : 23-06-1954
 Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
 WNT-maximum : € 18.900

Naam : P.E. de Weichs de Wenne (Lid RvT)
 Geslacht : vrouw
 Geboortedatum : 22-11-1969
 Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
 WNT-maximum : € 18.900

Naam : M.J.L.L. van der Poel (Lid RvT)
 Geslacht : vrouw
 Geboortedatum : 13-03-1970
 Duur dienstverband : 1 januari tot en met 30 april
 WNT-maximum : € 6.300

Naam : L.A.M. de Jong – van der Linden (Lid RvT)
 Geslacht : vrouw
 Geboortedatum : 19-01-1957
 Duur dienstverband : 1 januari tot en met 31 december
 WNT-maximum : € 18.900

Naam : M. Bouker (Lid RvT)
 Geslacht : man
 Geboortedatum : 16-02-1978
 Duur dienstverband : 1 mei tot en met 31 december
 WNT-maximum : € 12.600

Bezoldiging van (gewezen) topfunctionarissen:

	2018	2017
K.J. Schoonderwoerd	45.173	27.873
M.J.L.L.L. van der Poel	-	-
P.E. de Weichs - Wenne	-	500
L.J. de Waal	-	-
P.W. Kruseman	-	-
C.E. van Rappard - Boon	-	-
J. Lamens	-	-
C.J.J.M. Stolker	-	-
S.A. Rullmann	-	-
L.A.M. de Jong – van der Linden	-	-
M. Bouker	-	-

De beëindigingsvergoeding welke in 2017 is uitgekeerd aan de heer S.W. Bremer overschrijdt de WNT-norm. De hoogte van deze vergoeding is vastgesteld bij beschikking van de kantonrechter waardoor op grond van artikel 4.1.c van het Uitvoeringsbesluit WNT geen sprake is van onverschuldigde betaling. Het betaalde bedrag voor voorzieningen betaalbaar op termijn over 2017 bedraagt voor de heer Bremer € 11.373.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die tussen NMVW en WM is overeengekomen wordt de heer Schoonderwoerd met ingang van 1 mei 2017 gedetacheerd door NMVW bij het WM. Over 2018 is daarvoor een bedrag van € 45.173 (2017: € 29.446) in rekening gebracht. Uit de systematiek van de WNT volgt dat deze lasten niet tot de 'WNT-bezoldiging' behoren. De maximale WNT-bezoldiging voor de heer Schoonderwoerd is berekend op basis van de norm voor functievervulling anders dan in dienstbetrekking.

Overzicht nevenactiviteiten van leden Raad van Toezicht en Directie van stichting WMR

<p>Dhr. L.J. de Waal Voorzitter RvT</p>	<p>Lid Raad van Commissarissen Werkse! (het "Werkbedrijf" te Delft) Voorzitter Raad van Toezicht Pantar (werk- leerbedrijf Amsterdam) Voorzitter Raad van Advies Nationaal Fonds Kunstbezit Commissaris coöperatie DE Ramplaankwartier Lid bestuur Veteraneninstituut Voorzitter bestuur Stichting VHV (Vrienden van de vakbondshistorie) Lid Adviescommissie geschilbeslechting prestatieafspraken Woningwet Voorzitter Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. P.W. Boll - Kruseman Lid RvT tot 1 mei 2018</p>	<p>Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Koninklijk Instituut voor de Tropen Vicevoorzitter Bestuur Nationaal Fonds 4 en 5 mei Lid Raad van Commissarissen Vereniging Hendrick de Keyser Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. mr. J. Lamens Lid RvT tot 1 mei 2018</p>	<p>Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden Lid Redactieraad van het Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht (SDU) Redactieraad van Highlights & Insights on European Taxation (Kluwer) Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. drs. C van Rappard-Boon Lid RvT</p>	<p>Commissaris Vereniging Historisch Scheepvaart Museum Voorzitter van de aankoopcommissie van het Mondriaan Fonds Bestuurslid Keijser Stichting Voorzitter Stichting de Vrolijkheid Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>

<p>Mevr. mr. Sj. A. Rullmann Lid RvT</p>	<p>Vm. Vice President Rechtbank Amsterdam Voorzitter klachtencommissie NICAM (Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual media/Kijkwijzer) Voorzitter Reclame Code Commissie Lid bestuur Amsterdams Juridisch Genootschap, notariële vereniging Ledenraad KIT, lid zonder stemrecht Lid Raad van Advies Pleitacademie Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. prof. mr. dr. C.J.J.M. Stolker Lid RvT</p>	<p>Rector magnificus en voorzitter van het College van Bestuur Universiteit Leiden Bestuurslid Stichting Medical Delta Lid Curatorium Stichting Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten. Lid Raad van Toezicht Veerstichting Lid Raad van Advies Collegium Musicum Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch Hoofdredacteur onrechtmatige daad (losbladig) Kluwer Rechter-plaatsvervanger Rechtbank Noord-Holland Lid redactieraad Tekst & Commentaar Lid Stichting Vrienden Katholieke Studentenpastoraat Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. P.E. de Weichs de Wenne Lid R RvT</p>	<p>Zakelijk Directeur Dordrechts Museum Bestuurslid Gemma Mentzel Stichting Bestuurslid Stichting Landgoed Geijsteren Bestuurslid Stichting Openluchtrecreatie Noord-Limburg Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. M.J.L.L. van der Poel Lid RvT tot 1 mei 2018</p>	<p>Director Consulting Expert CGI Nederland Treasurer Child Helpline International Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Mevr. L.A.M. van der Linden Lid R RvT</p>	<p>Projectcoördinator Kenniscentrum Creating 010, Hogeschool Rotterdam Bestuurslid Nationaal Comité 4 en 5 mei Lid visitatiecommissie Cultuurnota 2017 – 2020, Gemeente Utrecht Bestuurslid Stichting Freehouse, Social Design Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Dhr. M. Bouker Lid RvT vanaf 1 mei 2018</p>	<p>Managing partner en data analytics lead Ernst & Young, tot 1 augustus 2018 Lid Raad van Toezicht Nationaal Museum van Wereldculturen</p>
<p>Drs. K.J. Schoonderwoerd Directeur</p>	<p>Algemeen Directeur Tropenmuseum, Afrika Museum en Museum Volkenkunde Algemeen Directeur Stichting Wereldmuseum Rotterdam Lid Bestuur Museumvereniging</p>

Personeelsleden

Bij de groep waren in 2018 gemiddeld 29 personeelsleden werkzaam (2017: 34).

Ultimo 2018 zijn bij de groep daadwerkelijk 36 werknemers (2017: 38) in dienst, omgerekend zijn dit op fulltimebasis 27 fte (2017: 27 fte).

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
19. Afschrijvingen			
Materiële vaste activa	348.518	390.000	368.740
Resultaat buitengebruikstelling	325.810	-	-
	<u>674.328</u>	<u>390.000</u>	<u>368.740</u>
Afschrijvingen materiële vaste activa			
Verbouwing	322.816	364.100	322.816
Inventaris	25.702	25.900	45.924
	<u>348.518</u>	<u>390.000</u>	<u>368.740</u>
Resultaat buitengebruikstelling	325.810	-	-
	<u>674.328</u>	<u>390.000</u>	<u>368.740</u>
20. Overige bedrijfslasten			
Overige personeelslasten	39.324	100.750	176.561
Huisvestingslasten	1.635.784	1.785.500	1.681.485
Algemene lasten	366.447	369.150	365.594
Diverse baten en lasten	49.667	-	-162.914
	<u>2.091.222</u>	<u>2.255.400</u>	<u>2.060.726</u>
Overige personeelslasten			
Reis- en verblijfkosten	37.919	48.000	32.069
Kosten vrijwilligers en stagiaires	2.850	1.000	7.846
Maaltijdkosten personeel	604	1.000	1.563
Kosten dienstkleeding	1.530	16.250	5.379
Studie- en opleidingskosten	4.742	15.500	5.728
Kosten werving en selectie	104	4.000	525
Mutaties voorziening jubileumuitkering	-20.044	-	38.394
Overige personeelskosten	11.619	15.000	85.057
	<u>39.324</u>	<u>100.750</u>	<u>176.561</u>

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Huisvestingslasten			
Huur	1.287.745	1.370.000	1.276.549
Gas, water en electra	189.988	180.000	151.640
Onderhoud gebouwen	32.106	60.000	61.222
Beveiligingskosten	23.198	25.000	32.929
Belastingen en zakelijke lasten	26.693	33.500	25.076
Verzekeringen	21.191	26.000	20.921
Schoonmaakkosten	30.207	43.500	57.433
Tegemoetkoming annuleringen	1.389	-	16.111
Materiaal en gereedschappen	21.706	46.500	36.093
Overige huisvestingslasten	1.561	1.000	3.511
	<u>1.635.784</u>	<u>1.785.500</u>	<u>1.681.485</u>
Algemene lasten			
Telecommunicatie	24.296	21.450	22.604
Porti	2.536	5.000	4.752
Drukwerk en fotokopieën	35.332	31.250	33.283
Advertenties	6.829	9.000	10.670
Representatie	11.561	18.250	18.362
Automatisering	84.762	99.000	82.962
Inhuur P&O/FA	9.995	35.000	11.788
Personeelssysteem	-	4.000	-
Arbodienst	1.937	3.700	1.880
Accountantskosten	23.800	25.000	27.700
Kantoorbehoeften	2.626	10.000	3.675
Bank- en incassokosten	1.949	7.500	6.842
Kosten bedrijfsauto	5.529	15.000	10.896
Externe adviseurs en uitbesteed werk	62.051	20.000	65.496
Pers en publiciteit	75.913	50.000	49.323
Abonnementen en lidmaatschappen	17.331	15.000	15.361
	<u>366.447</u>	<u>369.150</u>	<u>365.594</u>
Diverse baten en lasten			
Diverse baten en lasten	<u>49.667</u>	<u>-</u>	<u>-162.914</u>
Financiële baten en lasten			
21. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten			
Overige rentebaten	-	-	2
Overige	<u>423</u>	<u>-</u>	<u>2</u>
	<u>423</u>	<u>-</u>	<u>4</u>

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2018

7 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

(na verwerking van het verlies)

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	(22)			
Verbouwing	152.410		801.036	
Inventaris	59.217		84.919	
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en voortbetaald op materiële vaste activa	230.597		100.946	
		442.224		986.901
Vlottende activa				
Voorraden	(24)			
		9.252		6.425
Vorderingen	(25)			
Debiteuren	438.408		162.575	
Vorderingen op groepsmaatschappijen	62.460		35.729	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	45.980		81.609	
Overlopende activa	139.921		218.535	
		686.769		498.448
Liquide middelen	(26)			
		1.937.422		1.351.708
		<u>3.075.667</u>		<u>2.843.482</u>

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Reserves en fondsen	(27)			
Overige reserves		2.158.491		2.210.974
Voorzieningen	(28)			
Voorziening jubileumuitkeringen		23.865		43.909
Kortlopende schulden	(29)			
Crediteuren	393.634		102.748	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	59.171		44.364	
Overlopende passiva	440.506		441.487	
	<hr/>		<hr/>	
		893.311		588.599
	<hr/>		<hr/>	
		3.075.667		2.843.482
	<hr/> <hr/>		<hr/> <hr/>	

8 ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

		Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
		€	€	€
Baten				
Subsidies	(30)	5.378.208	5.100.000	5.099.733
Entreegelden	(31)	92.492	10.000	325.599
Sponsorbijdragen en schenkingen	(32)	5.000	10.000	114.412
Rondleidingen en bruikleen	(33)	37.508	-	21.010
Som van de geworven baten		5.513.208	5.120.000	5.560.754
Opbrengsten winkelverkoop	(34)	34.955	6.000	54.643
Overige baten	(35)	106.972	150.000	341.132
Som der baten		5.655.135	5.276.000	5.956.529
Lasten				
Directe lasten	(36)	318.020	528.000	988.881
Directe lasten verkopen entreebalie	(37)	19.482	3.000	29.274
		337.502	531.000	1.018.155
Personeelslasten	(38)	2.462.299	2.325.000	1.912.785
Afschrijvingen	(39)	674.328	390.000	348.518
Overige bedrijfslasten	(40)	1.966.183	2.030.000	1.934.908
		5.102.810	4.745.000	4.196.211
Saldo voor financiële baten en lasten		214.823	-	742.163
Financiële baten en lasten	(41)	5.479	-	13.657
		220.302	-	755.820
Aandeel in het resultaat van deelnemingen	(42)	-272.783	-	-290.271
Saldo		-52.481	-	465.549

9 ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn Fondsverwervende instellingen (RJ 640).

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede de toelichting op de onderscheidende activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niets anders wordt vermeld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd, primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het resterende aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelnemingen.

10 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

VASTE ACTIVA

22. Materiële vaste activa

	Verbouwing	Inventaris	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering en voorst-betaald op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2018</i>				
Aanschaffingswaarde	3.642.584	149.342	100.946	3.892.872
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-2.841.548	-64.423	-	-2.905.971
	<u>801.036</u>	<u>84.919</u>	<u>100.946</u>	<u>986.901</u>
<i>Mutaties</i>				
Investeringen	-	-	129.651	129.651
Buiten gebruik stelling	-2.293.562	-	-	-2.293.562
Afschrijving buiten gebruik stelling	1.967.752	-	-	1.967.752
Afschrijvingen	-322.816	-25.702	-	-348.518
	<u>-648.626</u>	<u>-25.702</u>	<u>129.651</u>	<u>-544.677</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2018</i>				
Aanschaffingswaarde	1.349.022	149.342	230.597	1.728.961
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.196.612	-90.125	-	-1.286.737
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>152.410</u>	<u>59.217</u>	<u>230.597</u>	<u>442.224</u>

In de huurovereenkomsten is niets opgenomen over enige vergoeding voor investeringen in de vorm van verbouwingen die achterblijven indien het Wereldmuseum de panden verlaat. Alsdan bedraagt de waarde van de verbouwingen nihil.

23. Financiële vaste activa

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		
Wereldbusiness B.V. te Rotterdam (100%)	-	-
	2018	2017
	€	€
<i>Wereldbusiness B.V.</i>		
Stand per 1 januari	-662.174	-371.903
Aandeel in het resultaat	-272.783	-290.271
	-934.957	-662.174
In mindering gebracht op de kortlopende vordering	934.957	662.174
Stand per 31 december	-	-

De deelneming in Wereldbusiness B.V. is gewaardeerd op nihil. Het negatieve aandeel in het eigen vermogen van de deelneming is opgenomen als voorziening voor oninbaarheid op de rekening-courant verhouding. Derhalve stelt de stichting zich aansprakelijk voor het negatieve eigen vermogen tot maximaal het saldo op de rekening-courant verhouding.

VLOTTENDE ACTIVA

24. Voorraden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Gereed product en handelsgoederen		
Handelsgoederen	9.252	6.425

25. Vorderingen

Debiteuren

Debiteuren	353.564	88.623
Debiteuren groepsmaatschappijen	84.844	73.952
	438.408	162.575

De toename van de post debiteuren wordt voornamelijk verklaard doordat een aantal doorbelastingen en de samenwerkingssubsidie van het Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW) eind 2018 in rekening zijn gebracht.

Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vorderingen op groepsmaatschappijen		
Wereldbusiness B.V.	62.460	35.729
<i>Wereldbusiness B.V.</i>		
	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	697.903	437.700
Mutaties, per saldo	299.514	260.203
	997.417	697.903
Voorziening voor de negatieve deelneming	-934.957	-662.174
Stand per 31 december	62.460	35.729

De stichting stelt zich aansprakelijk voor het negatieve eigen vermogen tot maximaal het saldo op de rekening-courant verhouding. Derhalve is het negatieve aandeel in het eigen vermogen van de deelneming opgenomen als voorziening voor oninbaarheid op de rekening-courant verhouding.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	45.980	81.609
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde huisvestingskosten	103.592	102.699
Vooruitbetaalde automatiseringskosten	7.066	-
Vooruitbetaalde kantoorkosten	-	10.916
Vooruitbetaalde contributies en abonnementen	1.589	65
Vooruitbetaalde marketingkosten	7.917	-
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten "Ons verhaal"	-	10.000
Te ontvangen afrekening Museumjaarkaart/Rotterdampas	12.677	68.254
Afrekening doorbelasting Nationaal Museum van Wereldculturen	-	16.019
Overige overlopende activa	7.080	10.582
	139.921	218.535

Onder de opgenomen vorderingen bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan één jaar.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
26. Liquide middelen		
ABN AMRO Bank N.V.	1.931.868	1.342.665
Kas	4.571	4.892
Gelden onderweg	983	4.151
	<u>1.937.422</u>	<u>1.351.708</u>

PASSIVA

27. Eigen vermogen

	2018	2017
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	2.210.972	1.745.425
Resultaatbestemming boekjaar	-52.481	465.549
Stand per 31 december	<u>2.158.491</u>	<u>2.210.974</u>

28. Voorzieningen

Voorziening jubileumuitkeringen

Stand per 1 januari	43.909	5.515
Mutatie	-20.044	38.394
Stand per 31 december	<u>23.865</u>	<u>43.909</u>

In 2018 is sprake van een vrijval van een deel van de voorziening in verband met jubilea en een herziening van de berekeningswijze.

29. Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Crediteuren		
Crediteuren	370.575	102.748
Crediteuren groepsmaatschappijen	23.059	-
	<u>393.634</u>	<u>102.748</u>

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing	45.106	40.970
Pensioenen	14.065	3.394
	<u>59.171</u>	<u>44.364</u>

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Overlopende passiva		
Te betalen personeelskosten	102.338	65.187
Te betalen huisvestingskosten	226.646	215.844
Te betalen accountantskosten	17.000	5.250
Te betalen bankrente en -kosten	83	-
Te betalen nettoloan	2.508	-
Afrekening tentoonstelling "Power Mask"	-	93.500
Afrekening "Ons verhaal"	6.000	-
Vooruitontvangen bijdragen Kindermuseum	80.618	60.118
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	5.313	1.588
	<u>440.506</u>	<u>441.487</u>

De vooruitontvangen bijdragen Kindermuseum betreft voor € 60.118 een gift van de Stichting Vrienden van het Wereldmuseum Rotterdam. Deze bijdrage is bestemd voor de inrichting van het kindermuseum. Deze uitgaven zullen plaatsvinden in het boekjaar 2019.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

De stichting heeft een langlopende huurovereenkomst (30 jaar) afgesloten met de Dienst Stads Ontwikkeling Rotterdam. De huurlast inclusief servicekosten over 2018 bedroeg € 1.287.745. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd. Als gevolg van de verbouwing die in 2018/2019 plaatsvindt zullen er nieuwe afspraken worden gemaakt over de huurkosten. Bij het uitbrengen van de jaarrekening zijn deze afspraken nog niet definitief afgerond.

11 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
30. Subsidies			
Subsidie gemeente Rotterdam	5.105.000	5.000.000	5.000.000
Bijdragen fondsen	-	100.000	80.000
Samenwerkingssubsidie Nationaal Museum van Wereldculturen (OCW)	273.208	-	19.733
	<u>5.378.208</u>	<u>5.100.000</u>	<u>5.099.733</u>
Voor een nadere toelichting van de samenwerkingssubsidie van het Nationaal Museum van Wereldculturen wordt verwezen naar bijlage 2.			
31. Entreegelden			
Entreegelden	<u>92.492</u>	<u>10.000</u>	<u>325.599</u>
32. Sponsorbijdragen en schenkingen			
Sponsoren	5.000	5.000	14.162
Schenkingen	-	5.000	100.250
	<u>5.000</u>	<u>10.000</u>	<u>114.412</u>
33. Rondleidingen en bruikleen			
Rondleidingen	3.702	-	16.925
Bruikleen	4.314	-	4.085
Opbrengsten educaties	29.492	-	-
	<u>37.508</u>	<u>-</u>	<u>21.010</u>
34. Opbrengsten winkelverkoop			
Opbrengsten winkelverkoop	<u>34.955</u>	<u>6.000</u>	<u>54.643</u>
35. Overige baten			
Detacheren personeel	16.000	25.000	26.100
Overige baten	4.972	-	2.132
Huur opbrengsten	86.000	125.000	312.900
	<u>106.972</u>	<u>150.000</u>	<u>341.132</u>

Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van het pand is in 2018 de huur in rekening gebracht naar rato van het gebruik. De huuropbrengsten betreft voor € 77.000 in rekening gebrachte huur aan Wereldbusiness B.V. (2017: € 301.200).

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
36. Directe lasten			
Audiovisuele (AV) Voorzieningen	-	20.000	62.218
Transportkosten	5.516	15.000	1.524
Kosten verzameling (uitpakken depot)	7.539	12.000	-
Fotowerk	7.547	5.000	135
Onderhoud e.d. projecten	315	15.000	-
Programmeringskosten	-	25.000	5.641
Wisseltentoonstellingen	237.007	400.000	907.665
Kunstopdrachten	23.261	-	-
Onderwijsactiviteiten	28.023	15.000	842
Inkoopkosten entreegelden	440	6.000	4.279
Inkoopkosten personeelskantine	8.049	15.000	6.577
Collectie aankopen	323	-	-
	<u>318.020</u>	<u>528.000</u>	<u>988.881</u>

Alle kosten gemaakt voor een wisseltentoonstelling worden bij de start van de wisseltentoonstelling ten laste van het resultaat gebracht. Eventuele meerkosten die tijdens de wisseltentoonstelling worden gemaakt, komen direct ten laste van het resultaat.

In 2018 is er één wisseltentoonstelling geproduceerd (2017: 2)

37. Directe lasten verkopen entreebalie

Directe inkoop winkel	<u>19.482</u>	<u>3.000</u>	<u>29.274</u>
-----------------------	---------------	--------------	---------------

38. Personeelslasten

Lonen en salarissen

Brutolonen	1.122.279	1.621.000	922.349
Uitzendkrachten	741.916	92.000	790.436
Doorbelaste personeelskosten Nationaal Museum van Wereldculturen	598.104	612.000	200.000
	<u>2.462.299</u>	<u>2.325.000</u>	<u>1.912.785</u>

De doorbelaste personeelskosten Nationaal Museum van Wereldculturen is in 2018 door het gehele jaar gerealiseerd, waar in 2017 deze inzet vanaf 1 juni begon en eerst een opstartperiode heeft gekend.

Personeelsleden

Bij de stichting waren in 2018 gemiddeld 20 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis (2017: 16).

Ultimo 2018 zijn bij de stichting daadwerkelijk 25 werknemers (2017: 28) in dienst, omgerekend zijn dit op fulltimebasis 19 fte (2017: 19).

39. Afschrijvingen

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Afschrijvingen materiële vaste activa			
Verbouwing	322.816	364.100	322.816
Inventaris	25.702	25.900	25.702
Resultaat buitengebruikstelling	325.810	-	-
	<u>674.328</u>	<u>390.000</u>	<u>348.518</u>

40. Overige bedrijfslasten

Overige personeelslasten	29.978	86.000	165.060
Huisvestingslasten	1.620.428	1.648.000	1.621.792
Algemene lasten	263.889	296.000	296.632
Diverse baten en lasten	51.888	-	-148.576
	<u>1.966.183</u>	<u>2.030.000</u>	<u>1.934.908</u>

Overige personeelslasten

Reis- en verblijfkosten	27.222	40.000	22.097
Kosten vrijwilligers en stagiaires	2.850	1.000	7.846
Maaltijdkosten personeel	547	1.000	1.360
Kosten dienstkleeding	556	15.000	3.201
Studie- en opleidingskosten	4.492	10.000	5.573
Kosten werving en selectie	104	4.000	525
Mutaties voorziening jubileumuitkering	-20.044	-	38.394
Overige personeelskosten	14.251	15.000	86.064
	<u>29.978</u>	<u>86.000</u>	<u>165.060</u>

Huisvestingslasten

Huur	1.287.745	1.250.000	1.276.549
Gas, water en electra	189.988	180.000	151.640
Onderhoud gebouwen	32.106	60.000	61.222
Beveiligingskosten	23.198	25.000	32.929
Belastingen en zakelijke lasten	25.380	32.000	23.501
Verzekeringen	21.191	26.000	20.921
Schoonmaakkosten	22.389	35.000	30.032
Materiaal en gereedschappen	16.870	39.000	21.487
Overige huisvestingslasten	1.561	1.000	3.511
	<u>1.620.428</u>	<u>1.648.000</u>	<u>1.621.792</u>

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Algemene lasten			
Telecommunicatie	21.087	20.000	17.534
Porti	2.536	5.000	4.752
Drukwerk en fotokopieën	34.332	30.000	30.783
Advertenties	-	5.000	5.000
Representatie	11.457	12.000	8.093
Automatisering	76.968	90.000	74.530
Inhuur P&O/FA	6.430	1.000	4.748
Personeelssysteem	-	4.000	-
Arbodienst	1.701	3.000	1.136
Accountantskosten	17.000	20.000	20.900
Kantoorbehoeften	2.626	10.000	3.675
Bank- en incassokosten	819	6.000	3.456
Kosten bedrijfsauto	5.529	15.000	10.896
Externe adviseurs en uitbesteed werk	1.811	20.000	62.502
Pers en publiciteit	64.568	40.000	34.011
Abonnementen en lidmaatschappen	17.025	15.000	14.616
	<u>263.889</u>	<u>296.000</u>	<u>296.632</u>
Diverse baten en lasten			
Diverse baten en lasten	<u>51.888</u>	<u>-</u>	<u>-148.576</u>
41. Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten			
Overige rentebaten	<u>5.479</u>	<u>-</u>	<u>13.657</u>
42. Aandeel in het resultaat van deelnemingen			
Aandeel resultaat Wereldbusiness B.V.	<u>-272.783</u>	<u>-</u>	<u>-290.271</u>

Dit is inclusief de doorbelaste huur vanuit de stichting aan Wereldbusiness B.V. van € 77.000 (2017: € 301.200). Als gevolg van de beperkte beschikbaarheid van het pand is deze huur in rekening gebracht naar rato van het gebruik. Voor een verdere specificatie van de opbouw van dit resultaat wordt verwezen naar bijlage 1.

De geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening is aldus opgemaakt door het bestuur.

Rotterdam, 27 maart 2019

K.J. Schoonderwoerd
directeur

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht en directie van
Stichting Wereldmuseum Rotterdam statutair gevestigd te Rotterdam

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Wereldmuseum Rotterdam te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Wereldmuseum Rotterdam per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", Titel 9 Boek 2 BW, de Subsidieverordening Rotterdam 2014 en de verleningsbeschikking.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018;
3. geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018 en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het SVR2014-subsidiecontroleprotocol en het controleprotocol WNT 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Wereldmuseum Rotterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting op pagina 12 van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de stichting niet kan voortbestaan zonder de jaarlijkse subsidie. Ultimo 2016 heeft de Gemeente Rotterdam een verleningsbeschikking voor 2017 afgegeven en daarin tevens de intentie verwoord tot en met 2020 te subsidiëren. De verlening wordt jaarlijks bezien en vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de Stichting geen zekerheid heeft dat de aangevraagde subsidie telkens zal worden verleend.

Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

cijferhuis audit bv
lentedans 49d
2907ax capelle a/d ijsel
T 010 404 95 68
F 010 404 95 26
info@cijferhuis.nl
www.cijferhuis.nl
KVK 64492095
BTW NL855689080B01

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de Raad van Toezicht;
- de opgave inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 "organisaties zonder winststreven" en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de opgave inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het verslag van de Raad van Toezicht. Beiden dienen in overeenstemming te zijn met Richtlijn 640 "organisaties zonder winststreven", Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening**

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn 640 "organisaties zonder winststreven", Titel 9 Boek 2 BW, de Subsidieverordening Rotterdam 2014 en de verleningsbeschikking.

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de directie en Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Capelle aan den IJssel, 27 maart 2019

Was getekend

Cijferhuis Audit B.V.
J.W. Voorberg MSc RA

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 - RESULTAAT ANALYSE WERELDBUSINESS B.V.

Hierna wordt de bijdrage van Wereldbusiness B.V. aan het geconsolideerde resultaat van de Stichting Wereldmuseum Rotterdam toegelicht.

	2018	2017	2016
Baten Wereldbusiness B.V.	506.000	1.537.000	2.571.000
Lasten Wereldbusiness B.V.	779.000	1.827.000	2.631.000
Resultaat Wereldbusiness B.V. ten laste van Stichting Wereldmuseum Rotterdam	-/- 273.000	-/- 290.000	-/- 60.000
Afdracht huur Wereldbusiness B.V. ten bate van Stichting Wereldmuseum Rotterdam	77.000	301.000	398.000
Totale bijdrage ten laste/bate van Stichting Wereldmuseum Rotterdam	-/- 196.000	11.000	338.000

De omzet van Wereldbusiness B.V. is in 2017 en 2018 sterk teruggelopen, met eveneens dalende kosten. Deze teruggelopen omzet heeft diverse oorzaken.

In 2017 is het sterrenrestaurant gesloten, waardoor de omzet van de vennootschap terugliep. In verband met het afvloeien van het in het restaurant werkzame personeel bedroegen de afvloeiingskosten in 2017 ruim € 125.000. Dit leidt tot een negatief bedrijfsresultaat van € 290.000, ten laste komend van Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

Bedacht moet wel worden dat in dit negatieve bedrijfsresultaat een huurafdracht aan de Stichting Wereldmuseum Rotterdam werd gerealiseerd van € 301.000, waardoor er in dat bijzondere jaar toch sprake is van een – bescheiden – positieve bijdrage van Wereldbusiness B.V. aan de Stichting Wereldmuseum Rotterdam van € 11.000.

In 2018 startten de ingrijpende verbouwingen van het pand. Door de noodzakelijke sluiting van de museumzalen liepen het aantal bezoekers en daarmee de omzet van het museumcafé (onderdeel van Wereldbusiness B.V.) sterk terug.

Ten gevolge van de verbouwing waren de verhuurbare zalen gedurende een periode van 6 maanden niet en in de overige 6 maanden slechts zeer beperkt beschikbaar, terwijl door de werkzaamheden ook de ambiance niet zoals gebruikelijk was. Hierdoor liepen de omzetten voor zaalverhuur en bijbehorende horeca sterk terug, resulterend in een negatief resultaat van € 273.000, ten laste komend van de Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

Hoewel er in dit resultaat een huurafdracht aan Stichting Wereldmuseum Rotterdam van € 77.000 werd gerealiseerd (lager dan gebruikelijk in verband met het niet volledig beschikbaar zijn van de zalen), was dat in dit verbouwingsjaar onvoldoende om tot een positieve eindbijdrage te komen, waardoor er in het jaar 2018 een uiteindelijk verrekenbare verlies van € 196.000 was.

Zodra de verbouwingen zijn voltooid verwacht de directie weer een positieve bijdrage van Wereldbusiness B.V. aan het geconsolideerde resultaat van de Stichting Wereldmuseum Rotterdam.

BIJLAGE 2 - VERWERKING SAMENWERKINGSSUBSIDIE NATIONAAL MUSEUM VAN WERELDCULTUREN (OCW)

In de aanloop naar de samenwerking tussen het NMVW en het Wereldmuseum is door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een eenmalige subsidie van € 500.000 toegezegd. Reden voor de toezegging was dat de twee musea elkaar zullen versterken op gebieden als deskundigheid, nieuwe programmering in de vorm van tentoonstellingen en een uitgebreid educatief programma. Met tentoonstellingen willen beide musea inspireren tot een open blik op de wereld en bijdragen aan wereldburgerschap.

De bijdrage was bedoeld voor eenmalige kosten, niet zijnde frictiekosten, die de structurele samenwerking met zich brengt waaronder het koppelen van de collecties.

In de aanloop naar de samenwerking tussen beide musea is op basis van de toezegging van de minister de aanvraag bij OCW ingediend door het NMVW. Daar de subsidie met name het Wereldmuseum ten goede komt c.q. de kosten met name door het Wereldmuseum worden gemaakt heeft het NMVW het subsidiebedrag van € 500.000 aan het Wereldmuseum beschikbaar gesteld.

In dit kader zijn deelprojecten opgestart voor de ontwikkeling van een nieuw educatief programma, integratie van de codering van de collecties van beide musea en het gereedmaken van tentoonstellingsruimtes voor de rijkscollectie.

Gedeeltelijk dekken de ontvangen geldmiddelen eenmalige kosten en voor een ander deel investeringen die meerjarig meegaan. De verwerking in de jaarrekening van deze posten verschilt. Daar waar het gaat om dekking van eenmalige kosten, is de ontvangen subsidie verantwoord in de omzet. Daar waar het gaat om dekking van investeringen die meerjarig meegaan zijn de ontvangen gelden afgeboekt op deze investeringen. Dit laatste is niet zichtbaar in de jaarrekening en wordt daarom hier toegelicht (in op duizendtallen afgeronde bedragen).

Verantwoord in de omzet 2018	€	273.000
Verantwoord in de omzet 2017	€	20.000
Afgeboekt op investeringen 2018	€	171.000
Afgeboekt op investeringen 2017	€	2.000
Nog te besteden	€	34.000
Totale subsidie	€	<u>500.000</u>